

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

ΠΜΣ: ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

**Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΘΕΣΜΩΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ G20**

ΒΟΥΛΓΑΡΗ ΚΑΣΣΙΑΝΗ -ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

ΑΜ: 1211M079

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σήμερα, η λέξη παγκοσμιοποίηση και παγκόσμια οικονομική διακυβέρνηση ακούγεται από τα χείλη ολοένα και περισσότερων ανθρώπων σε όλο τον κόσμο.

Η ανάγκη των ανθρώπων να ζουν και να εργάζονται ενωμένοι και να προοδεύουν ξεκίνησε να υφίσταται μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Ο πόλεμος και τα δεινά που έφερε συνολικά στην ανθρωπότητα ανεξάρτητα από νικητές και ηττημένους, ανάγκασε τις κυβερνήσεις να προχωρήσουν σε συμμαχίες έτσι ώστε να αντιμετωπίσουν τη νέα πραγματικότητα, σε συλλογικό επίπεδο και αποτελεσματικότερα.

Μερικές από αυτές τις συμμαχίες κρατών είναι και οι θεσμοί οικονομικής διακυβέρνησης που θα εξετάσουμε στην εργασία αυτή. Οι θεσμοί αυτοί ξεκίνησαν ως μικρές ομάδες εργασίας και συνεννόησης ανάμεσα σε λίγες χώρες και σήμερα η δύναμη τους έχει μεγαλώσει τόσο πολύ που κάλλιστα μπορούμε να μιλάμε για θεσμούς παγκόσμιας οικονομικής διακυβέρνησης.

Λέξεις Κλειδιά: θεσμοί, οικονομική διακυβέρνηση, παγκόσμιος, G7, G8, G20

ABSTRACT

Today, the word globalization and global economic governance is heard from the lips of more and more people around the world.

The need for people to live and work together and progress began to exist after the World War 2. The war and the suffering brought whole humanity irrespective of winners and losers, forced governments to go into alliances in order to face the new reality, collectively and effectively.

Some of these states are alliances and institutions of economic governance that we see in this work. These institutions began as a small working groups and consultation among a few countries and today their power has grown so much that it may very well be talking about institutions of global economic governance.

Keywords: institutions, economic governance, global, G7, G8, G20

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
ABSTRACT	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο :ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ	9
1.1 Εισαγωγή	9
1.2 Οι οργανισμοί της παγκόσμιας οικονομικής διακυβέρνησης.....	10
1.2.1 Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α).....	10
1.2.2 Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (Δ.Ν.Τ)	12
1.2.3 Η Παγκόσμια Τράπεζα (W.B).....	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο : ΑΤΥΠΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ.....	17
2.1 Η «ομάδα των επτά» (G7)	17
2.2 Η «ομάδα των οκτώ» (G8)	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο : Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ G20.....	22
3.1 Ιστορική αναδρομή.....	23
3.2 Το πλαίσιο δημιουργίας της G20 και η δομή αυτού	25
3.2.1 Τα μέλη της G20.....	25
3.3 Η λειτουργία της ομάδας.....	33
3.4 G20: Στόχοι, παγκοσμιοποίηση και εξέλιξη του θεσμού	35
3.4.1 Οι στόχοι του θεσμού	35
3.4.2 G20 και παγκοσμιοποίηση	37
3.4.3 G20: Η εξέλιξη του θεσμού.....	39
3.5 Κριτική απέναντι στην ομάδα G20	45
3.5.1 Αποτελεσματικότητα.....	45
3.5.2 Νομιμοποίηση.....	47
3.5.3 Προτάσεις για την διεύρυνση της νομιμοποιητικής βάσης της G20.....	49

3.6	Η ρωσική Προεδρία της G20 -2013	50
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	63
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	63

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός της παρούσας εργασίας, είναι να εξετάσει την εξέλιξη της Παγκόσμιας Οικονομικής Διακυβέρνησης, μέσω της εξέλιξης των θεσμών, τυπικών και άτυπων, που συμμετέχουν σε αυτή. Ιδιαίτερα στόχος της εργασίας είναι να αναλύσει τις συνθήκες του διεθνούς περιβάλλοντος που οδήγησαν στη σύσταση του G-20 και να παρουσιάσει τόσο το θεσμικό όσο και το λειτουργικό μέρος της δράσης του, αναγνωρίζοντας το ως έναν από του σημαντικότερους θεσμούς οικονομικής διακυβέρνησης σήμερα.

Το πρώτο μέρος της εργασίας, περιλαμβάνει την ανάλυση της εξέλιξης των θεσμών της Παγκόσμιας Οικονομικής Διακυβέρνησης. Πιο συγκεκριμένα, στο πρώτο κεφάλαιο επιχειρείται να γίνει μια εισαγωγή στην έννοια της παγκόσμιας οικονομικής διακυβέρνησης όπως αυτή έχει διαμορφωθεί στην εποχή μας. Εδώ αναλύονται κάποιοι οργανισμοί οι οποίοι διαδραματίζουν σπουδαίο ρόλο στη παγκόσμια οικονομική διακυβέρνηση σήμερα όπως είναι: Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α), το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η Παγκόσμια Τράπεζα.

Το δεύτερο κεφάλαιο αφορά στις άτυπες μορφές της παγκόσμιας οικονομικής διακυβέρνησης, τα fora G7 και G8. Μια σύντομη παρουσίαση των συγκεκριμένων θεσμών κρίνεται σκόπιμη καθώς, προετοίμασαν το έδαφος για τη δημιουργία της μεγάλης ομάδας των G20. Κάθε θεσμός, παρουσιάζεται υπό το πρίσμα της ανάγκης σύστασης του και της αποτίμησης της δράσης του στο Διεθνές Οικονομικό Σύστημα.

Το τρίτο και κυριότερο μέρος της εργασίας, ασχολείται αποκλειστικά με τη G20. Στο κεφάλαιο αυτό πέρα από την απαραίτητη ιστορική αναδρομή, επιχειρείται να παρουσιαστούν οι συνθήκες σύστασης του, το πλαίσιο λειτουργίας της ομάδας καθώς και η δομή αυτής. Ακόμη, παρουσιάζονται τα μέλη της G20 και οι λόγοι για τους οποίους τα κράτη αυτά βρίσκονται στη λίστα αυτή. Τέλος, αναλύονται οι στόχοι του θεσμού των G20 κατά την ίδρυση του φορέα, η σημασία και η επιρροή της ομάδας αυτής στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα και τελικά ο ρόλος του στην Παγκόσμια Οικονομική Διακυβέρνηση. Επιπλέον, αναφέρεται η κριτική που ασκείται στο G20

καθώς και πως θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί, μέσω διαρθρωτικών αλλαγών στο πλαίσιο του θεσμού.

Τέλος, παρουσιάζεται αναλυτικά η ρωσική Προεδρία για τη G20, τη χρονιά που διανύουμε. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρονται και αναλύονται οι στόχοι που έχει θέσει, όπως αυτοί παρουσιάζονται στην ατζέντα της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

1.1 Εισαγωγή

Η χρηματοπιστωτική κρίση που εκδηλώθηκε τον Αύγουστο του 2008 στις ΗΠΑ, με την επέκτασή της στην πραγματική οικονομία παγκοσμίως, κατέδειξε τον τεράστιο βαθμό αλληλεξάρτησης μεταξύ των διαφόρων εθνικών οικονομιών, ως συνέπεια της παγκοσμιοποίησης.

Με τον όρο παγκοσμιοποίηση, περιγράφουμε την προϊούσα αλληλεξάρτηση και τη διεύρυνση των μηχανισμών της Παγκόσμιας Διακυβέρνησης σε νέους τομείς και γεωγραφικούς χώρους¹. Ακόμα, περιγράφουμε το αποτέλεσμα το οποίο προκαλείται σε μια οικονομία εξαιτίας ενός τυχαίου γεγονότος σε μια άλλη οικονομία, συχνά και σε μια άλλη χώρα. Για παράδειγμα, ένας πόλεμος στις χώρες της Μέσης Ανατολής προκαλεί αύξηση των τιμών του πετρελαίου, έχοντας συνέπειες σε όλο τον κόσμο κτλ. Έτσι, μια θετική οικονομική εξέλιξη σε μία χώρα θα επιδρά θετικά και στις υπόλοιπες το ίδιο όμως και μια αρνητική².

Στο πλαίσιο αυτού του παγκοσμιοποιημένου συστήματος, παρατηρείται μεγάλος βαθμός διάχυσης, κυρίως λόγω της επικράτησης του φιλελεύθερου μοντέλου κρατών με ανοιχτές οικονομίες. Γίνεται λοιπόν σαφές, πως η διαχείριση των προβλημάτων που εμφανίζονται σε παγκόσμια κλίμακα, απαιτεί πολυμερείς λύσεις μέσω ενός συστήματος αποτελεσματικής διακυβέρνησης, καθώς οι σύγχρονες προκλήσεις δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν παρά μόνο με διεθνή συνεργασία.

Είναι ανάγκη, να αναδειχθεί ένα μοντέλο παγκόσμιας διακυβέρνησης μέσω της ενίσχυσης του ρόλου των διεθνών οργανισμών, ώστε να καταστούν αποτελεσματικότεροι και να συμβάλλουν στην ομαλή λειτουργία του παγκοσμιοποιημένου συστήματος.

¹ Jaquet, Pisani, Tubiana, «Governance mondiale», La documentation Francaise, Παρίσι, (2002)

² Σκλιάς Π, Ρουκανάς Σ., Μαρής Γ. (2012), Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, εκδόσεις Παπαζήση

Με τον όρο Παγκόσμια Οικονομική Διακυβέρνηση, εννοούμε τον μηχανισμό παραγωγής κανόνων και δημοσίων παρεμβάσεων, ο οποίος μπορεί να έχει απλώς διακυβερνητικό χαρακτήρα, είτε να περιλαμβάνει την υιοθέτηση κοινής νομοθεσίας, την εξασφάλιση συναίνεσης όσον αφορά κοινούς στόχους και την υιοθέτηση κοινών πρακτικών στο πλαίσιο μιας διακυβερνητικής ή πολυμερούς συνεργασίας τόσο περιφερειακά, όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο.³

Το διεθνές περιβάλλον διακρίνεται σε διάφορους τομείς, ωστόσο στη συγκεκριμένη εργασία θα γίνει αναφορά μόνο στο οικονομικό περιβάλλον και στους θεσμούς οι οποίοι δημιουργήθηκαν για την καλύτερη διακυβέρνηση του. Σήμερα, η αρχιτεκτονική της Παγκόσμιας Οικονομικής Διακυβέρνησης, περιλαμβάνει τυπικούς και άτυπους θεσμούς. Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν οι πολυμερείς διεθνείς οργανισμοί που ιδρύθηκαν μετά το 1945, στο πλαίσιο του συστήματος Bretton Woods, για να ρυθμίζουν τη συνεργασία μεταξύ των κρατών.

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί θα αναλυθούν οι δύο σημαντικότεροι εξ αυτών, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) και Η Παγκόσμια Τράπεζα. Ακόμα, θα παρουσιαστεί ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α), ένας σημαντικός περιφερειακός οργανισμός, του οποίου η δράση του δεν αφορά μόνο τα μέλη του, ξεκινώντας από τον τελευταίο.

1.2 Οι οργανισμοί της παγκόσμιας οικονομικής διακυβέρνησης

1.2.1 Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α)

Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α) ιδρύθηκε το 1961 και σήμερα αποτελείται από 34 κράτη – μέλη τα οποία και παράγουν τα 2/3 του παγκόσμιου ΑΕΠ. Τα ιδρυτικά μέλη του οργανισμού είναι: η Αυστρία, το Βέλγιο, ο Καναδάς, η Δανία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ισλανδία, η Ιρλανδία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο, η Ολλανδία, η Νορβηγία, η Πολωνία, η Ισπανία, η Σουηδία, η Ελβετία, η Τουρκία, το Ηνωμένο Βασίλειο και οι ΗΠΑ. Στη πορεία στον οργανισμό εντάχθηκαν και άλλες χώρες όπως: η Ιαπωνία, η Αυστραλία, η Φινλανδία,

³³ Ρουμελιώτης Π., Προς έναν πολυπολικό κόσμο, Αθήνα, 2009

η Νέα Ζηλανδία, το Μεξικό, η Τσεχία, η Ουγγαρία, η Νότια Κορέα, η Πολωνία, η Σλοβακία, η Χιλή, η Σλοβενία και το Ισραήλ⁴.

Στο συμβούλιο του οργανισμού κάθε κράτος – μέλος συμμετέχει με έναν εκπρόσωπο. Το συμβούλιο συνεδριάζει σε τακτικά διαστήματα σε επίπεδο πρέσβων, ενώ σε επίπεδο υπουργών οικονομικών συνεδριάζει μια φορά το χρόνο για διάφορα θέματα όπως: την ανταλλαγή πληροφοριών, την εξέταση των εξελίξεων στη διεθνή οικονομία και την από κοινού λήψη αποφάσεων σε σοβαρά και κρίσιμα ζητήματα για το μέλλον των κρατών – μελών.

Ο Ο.Ο.Σ.Α διοικείται από το γενικό γραμματέα του οργανισμού καθώς και τους τέσσερις αναπληρωτές του και χρηματοδοτείται από τα μέλη του. Προκειμένου να γίνει πρόσκληση σε ένα κράτος ώστε να ενταχθεί στον οργανισμό εξετάζονται τα παρακάτω κριτήρια:

1. Η εθνική οικονομία να λειτουργεί σύμφωνα με τους κανόνες της αγοράς, να μην υπάρχουν δηλαδή φραγμοί και προστατευτικά μέτρα
2. Το πολιτικό καθεστώς να είναι δημοκρατικό, να μην κυβερνάται δηλαδή η χώρα από κάποιο αυταρχικό ή απολυταρχικό καθεστώς
3. Στη χώρα να γίνονται σεβαστά τα ανθρώπινα δικαιώματα

Οι κυριότεροι στόχοι της ίδρυσης του οργανισμού βρίσκονται στο καταστατικό αυτού και επιγραμματικά είναι οι παρακάτω⁵:

A. Ο οργανισμός έχει ως ιδρυτικό του σκοπό την επίτευξη της μεγέθυνσης της οικονομικής ανάπτυξης, την βελτίωση της απασχόλησης αλλά και την αύξηση του βιοτικού επιπέδου των κρατών – μελών του. Προκειμένου να επιτευχθούν οι σκοποί αυτοί απαιτείται χρηματοοικονομική σταθερότητα τόσο σε εθνικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο καθώς ενθάρρυνση της εμπορικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών – μελών (άρθρο 1).

B. Τα κράτη – μέλη οφείλουν να προωθούν και να συμβάλουν προς την επίτευξη των στόχων της οικονομικής μεγέθυνσης, της διεθνούς οικονομικής σταθερότητας, της ελεύθερης κινητικότητας των συντελεστών παραγωγής, της προώθησης των διεθνών

⁴ Σκλιάς Π, Ρουκανάς Σ., Μαρής Γ. (2012), Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, εκδόσεις Παπαζήση

⁵ Σκλιάς Π, Ρουκανάς Σ., Μαρής Γ. (2012), Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, εκδόσεις Παπαζήση

εμπορικών συναλλαγών, της παγκόσμιας προσπάθειας μείωσης της φτώχειας και της ανόδου του βιοτικού επιπέδου των χωρών του κόσμου. Υποχρέωση ακόμη των κρατών – μελών είναι η ενημέρωση του Ο.Ο.Σ.Α για την πορεία της οικονομίας μέσω της παροχής στατιστικών στοιχείων και δεικτών οικονομικής ανάπτυξης (άρθρο 2).

Γ. Ένας ακόμη σκοπός της ύπαρξης του Ο.Ο.Σ.Α είναι και η προσπάθεια ανάπτυξης οικονομικών σχέσεων με τρίτες χώρες καθώς και η προσπάθεια για μετάδοση αναπτυξιακών πολιτικών και μεταφορά τεχνογνωσίας προς τις χώρες αυτές. Έτσι, λοιπόν επιτυγχάνεται ο θεμελιώδης στόχος του οργανισμού ο οποίος είναι η προσπάθεια για οικονομική μεγέθυνση στις ανεπτυγμένες χώρες και η αύξηση του βιοτικού επιπέδου στις αναπτυσσόμενες ώστε να μειωθούν στο ελάχιστο τα φαινόμενα φτώχειας.

Τέλος, ο Ο.Ο.Σ.Α αναπτύσσει ερευνητικές δραστηριότητες και μελέτες σε μια σειρά από τομείς όπως: η εκπαίδευση και η κατάρτιση, το ηλεκτρονικό εμπόριο, οι μακροοικονομικές πολιτικές, η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας κτλ.

1.2.2 Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (Δ.Ν.Τ)

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο είναι ένας διεθνής οργανισμός ο οποίος επιβλέπει το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα παρακολουθώντας τις συναλλαγματικές ισοτιμίες και τα ισοζύγια πληρωμών. Προσφέρει επίσης οικονομική και τεχνική βοήθεια όταν του ζητηθεί. Το ΔΝΤ ιδρύθηκε στις 27/12/1945 στις ΗΠΑ κατόπιν συμφωνίας 29 κρατών τα οποία και συνέβαλαν σε ποσοστό 80% του αρχικού κεφαλαίου ίδρυσης. Ως έδρα του Οργανισμού ορίστηκε η Ουάσιγκτον η πρωτεύουσα δηλαδή της χώρας με το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής.

Οι βασικοί σκοποί ίδρυσης του Δ.Ν.Τ είναι οι εξής⁶:

1. Η διεθνή οικονομική και νομισματική συνεργασία
2. Η κατάργηση των συναλλαγματικών περιορισμών
3. Η προσπάθεια για συναλλαγματική σταθερότητα και η αποφυγή συναλλαγματικών υποτιμήσεων για λόγους ανταγωνισμού

⁶ Χαζάκης Κ. (2007), Παγκόσμια Οικονομική Ηγεμονία ή Συνεργασία,;

4. Η οικονομική στήριξη με πόρους του ταμείου σε όσα κράτη – μέλη αντιμετωπίζουν προβλήματα ώστε να δοθεί η δυνατότητα σε αυτά να αντιμετωπίσουν ανισορροπίες στο ισοζύγιο πληρωμών τους

5. Η ισόρροπη ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου και η συμβολή αυτής στη διατήρηση του υψηλού επιπέδου απασχόλησης και εισοδήματος

Μέλη του ΔΝΤ γίνονται δεκτά μόνο ελεύθερες και κυρίαρχες χώρες. Το 2000 τα μέλη του ΔΝΤ αριθμούσαν 182 χώρες. Οποιαδήποτε χώρα μπορεί να ζητήσει να γίνει μέλος του ΔΝΤ. Η αίτηση θα εξεταστεί πρώτα από το Εκτελεστικό Συμβούλιο του ΔΝΤ, το οποίο θα υποβάλει έκθεση στο Διοικητικό Συμβούλιο του ΔΝΤ με εισηγήσεις. Οι εισηγήσεις αφορούν το μερίδιο που αναλογεί (quota) στο υποψήφιο μέλος, τον τρόπο πληρωμής της συνδρομής, και άλλους όρους και προϋποθέσεις για ένταξη. Αφού το Διοικητικό Συμβούλιο εγκρίνει την έκθεση, η αιτούσα χώρα οφείλει να λάβει τα απαραίτητα νομικά μέτρα σύμφωνα με τη δική της νομοθεσία ώστε να μπορέσει να υπογράψει τη σχετική συμφωνία με το ΔΝΤ και να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της ως μέλος.

Το μερίδιο (quota) ενός μέλους του ΔΝΤ καθορίζει τη συνδρομή που πρέπει να πληρώνει, το βάρος της ψήφου του, την πρόσβαση σε χρηματοδοτήσεις από το ΔΝΤ, και το μερίδιό του σε Special Drawing Rights (SDR). Ένα μέλος δεν μπορεί μονομερώς να αυξήσει το μερίδιό του, η οποιαδήποτε αύξηση πρέπει πρώτα να εγκριθεί από το Εκτελεστικό Συμβούλιο.

Ανάμεσα στις πιο σημαντικές δραστηριότητες του ΔΝΤ, συγκαταλέγεται η άσκηση εποπτείας στη συναλλαγματική, αλλά και την ευρύτερη οικονομική πολιτική των κρατών μελών.

Διαχρονικά το ΔΝΤ έχει δεχτεί πολλές επικρίσεις, οι οποίες εστιάζουν στο γεγονός πως η οικονομική βοήθεια στα κράτη μέλη δίδεται υπό διάφορες προϋποθέσεις περιλαμβανομένων των Προγραμμάτων Διρθρωτικής Προσαρμογής. Υποστηρίζεται συχνά πως οι προϋποθέσεις που τίθενται από πλευράς του Ταμείου, υποσκάπτουν την κοινωνική σταθερότητα, μη λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες ανά περίπτωση συνθήκες, ενώ τα Προγράμματα Διρθρωτικής Προσαρμογής οδηγούν σε αύξηση της φτώχειας στις χώρες που δέχονται τη βοήθεια⁷. Επιπλέον, παρουσιάζεται στο διεθνή διάλογο η διαπίστωση πως οι πρακτικές που ακολουθούνται από το Ταμείο,

⁷ Χαζάκης Κ. (2007), Παγκόσμια Οικονομική Ηγεμονία ή Συνεργασία;, Εκδόσεις Παπαζήση

επηρεάζουν ζητήματα τα οποία άπτονται περισσότερο της πολιτικής παρά της οικονομίας.

Από την άλλη, το ΔΝΤ μερικές φορές υποστηρίζει "προγράμματα λιτότητας", τα οποία συνεπάγονται αύξηση των φόρων ακόμη και όταν η οικονομία είναι αδύνατη, με στόχο να παρέχουν έσοδα στην κυβέρνηση για να αντιμετωπίσει το έλλειμμα προϋπολογισμού, κάτι που είναι αντίθετο με την κεϋνσιανή πολιτική. Αυτές οι πολιτικές επικρίθηκαν από τον Τζόζεφ Ε. Στίγκλιτς, πρώην οικονομολόγο και αντιπρόεδρο της Παγκόσμιας Τράπεζας. Ο Στίγκλιτς υποστήριξε ότι, στρεφόμενο σε μια πιο νομισματική προσέγγιση, το ΔΝΤ δεν έχει πλέον έγκυρο στόχο, αφού σχηματίστηκε για να παρέχει κονδύλια σε χώρες για να υλοποιήσουν κεϋνσιανή αποκατάσταση των πληθωριστικών μεγεθών⁸.

Ωστόσο, δεν είναι λίγοι εκείνοι που εκφέρονται υπέρ της δράσης του ΔΝΤ, υποστηρίζοντας πως οι επικρίσεις είναι αποτέλεσμα της ελλιπούς ενημέρωσης της διεθνούς κοινότητας σχετικά με τις λειτουργίες και τους στόχους του ταμείου, καθώς και στην περίπλοκη φύση του διεθνούς οικονομικού συστήματος γενικότερα.

1.2.3 Η Παγκόσμια Τράπεζα (W.B)

Η Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank) ιδρύθηκε το 1945, με βάση τη συμφωνία του Bretton Woods. Προϋπόθεση για να γίνει ένα κράτος μέλος της παγκόσμιας τράπεζας θα πρέπει να είναι πρώτα μέλος στο ΔΝΤ. Αρχικά στόχος της ήταν η χρηματοδότηση και η ανασυγκρότηση της Ευρώπης μετά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο και την προώθηση των ξένων ιδιωτικών επενδύσεων προκειμένου η ευρωπαϊκή οικονομία να έμπαινε ξανά σε αναπτυξιακή τροχιά.

Σήμερα η Παγκόσμια Τράπεζα παρέχει χρηματοοικονομική στήριξη και τεχνική βοήθεια ζωτικής σημασίας για τις αναπτυσσόμενες χώρες του κόσμου για αναπτυξιακά έργα με δεδηλωμένο στόχο τη μείωση της φτώχειας. Χορηγεί δάνεια, πιστώσεις, εγγυήσεις και τεχνική βοήθεια στις κυβερνήσεις των κρατών μελών⁹ σε κυβερνητικούς οργανισμούς ή σε ιδιωτικούς φορείς για τους οποίους εγγυώνται οι

⁸ Χαζάκης Κ. (2007), Παγκόσμια Οικονομική Ηγεμονία ή Συνεργασία,;

Εκδόσεις Παπαζήση

⁹ 185, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα

κυβερνήσεις. Η αξία των παροχών ανέρχεται σε περίπου 20 δισεκατομμύρια δολάρια το χρόνο. Οι επενδύσεις που πραγματοποιούνται έχουν ως αποτέλεσμα τη σύναψη 40.000 συμβάσεων, η αξία των οποίων κυμαίνεται μεταξύ λίγων χιλιάδων και πολλών εκατομμυρίων δολαρίων.

Ο Όμιλος της Παγκόσμιας Τράπεζας¹⁰ αποτελείται από πέντε συνδεδεμένους οργανισμούς:

- Το Διεθνή Οργανισμό Ανάπτυξης (IDA-International Development Association). Ο IDA παρέχει ενισχύσεις και άτοκα δάνεια και επικεντρώνει τη δραστηριότητα του στις χώρες με το χαμηλότερο εισόδημα.
- Τη Διεθνή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (IBRD-International Bank for Reconstruction and Development). Η IBRD δανείζει με χαμηλά επιτόκια, αναπτυσσόμενες χώρες μεσαίου εισοδήματος.
- Το IFC- International Finance Corporation . Το IFC λειτουργεί με εμπορικά κριτήρια, επενδύοντας αποκλειστικά και μόνο σε κερδοσκοπικά projects.
- Το Διεθνές Κέντρο Διακανονισμού Διαφορών που σχετίζονται με Επενδύσεις (ICSID-International Centre for Settlement of Investment Disputes)
- Τον Οργανισμό Πολυμερούς Ασφάλισης Επενδύσεων (MIGA-Multilateral Investment Guarantee Agency).

Η Παγκόσμια Τράπεζα, γεγονός πως η επιτυχής ανάπτυξη, ως σφαιρικό φαινόμενο, απαιτεί την οικοδόμηση μέσω της δημιουργίας σχέσεων συνεργασίας όχι μόνο με κυβερνητικούς αξιωματούχους και μόνο, αλλά και με τους λοιπούς δρώντες στο διεθνές σύστημα. Οι συλλογικές λύσεις απαιτούν αποτελεσματική και χωρίς αποκλεισμούς ηγεσία, καθώς και νέες μορφές συνασπισμών, όπως για παράδειγμα, δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για την παροχή υποδομών υγείας ή εκπαίδευσης.

Υπό την πίεση των εξελίξεων στην παγκόσμια οικονομία τα τελευταία χρόνια, η Παγκόσμια Τράπεζα έχει σε μεγάλο βαθμό επενδύσει στην αξιολόγηση των αποτελεσμάτων. Ο συγκεκριμένος προσανατολισμός, εκφράζει μια σαφή αλλαγή στρατηγικής και τη στόχευση προς μια σειρά αποτελεσμάτων, προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης.¹¹

¹⁰ WB - World Bank / World Bank Group,

¹¹ <http://www.worldbank.org/>

Η Παγκόσμια Τράπεζα, απασχολεί γύρω στις 10.000 καλά ειδικευμένα και εκπαιδευμένα μέλη. Ένα ανώτερο πλαίσιο 40 Διευθυντών των Χωρών¹², αντιπροσωπεύει την τράπεζα στις πρωτεύουσες των χωρών, δουλεύοντας απευθείας με την κυβέρνηση, ώστε να είναι βέβαιο πως οι προβληματισμοί και οι απαιτήσεις τους εισακούγονται από το κεντρικό τραπεζικό σύστημα. Το 95 % των αποφάσεων που αφορούν προγράμματα χωρών, είναι φτιαγμένα από αυτό το σύστημα Διευθυντών Χωρών και των ομάδων που τους πλαισιώνουν¹³.

Η κριτική που ασκείται στην δράση της Παγκόσμιας Τράπεζας, σχετίζεται με την πεποίθηση πως η αναπτυξιακή δράση χρησιμοποιείται ως πρόσχημα για την επέκταση της σφαίρα επιρροής του δυτικού καπιταλισμού, μια μορφή δηλαδή οικονομικής αποικιοκρατίας. Υπό αυτή την οπτική, ο οργανισμός δεν μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά για τη μείωση της φτώχειας παγκοσμίως .

Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, υποστηρίζεται πως η Παγκόσμια Τράπεζα πρέπει να προβεί σε αλλαγές στη δομή της εξουσίας της , βάση δύο κυρίως σημεία: ενίσχυση του ελέγχου των αναπτυσσόμενων χωρών επί των αποφάσεων που τους αφορούν και αποσύνδεση της αναπτυξιακής βοήθειας τα εταιρικά ομόλογα.

Το πρώτο ζήτημα σχετίζεται με τη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Οι σημαντικές αποφάσεις απαιτούν το 85 τοις εκατό των ψήφων, και οι Ηνωμένες Πολιτείες, οι οποίες κατέχουν περίπου το 16 τοις εκατό των μετοχών και ελέγχουν την Προεδρία, ασκούν de facto βέτο. Το δεύτερο ζήτημα, θα εξαλείψει τυχόν πιέσεις προς τον οργανισμό και θα επιτρέψει στην Τράπεζα να αξιολογήσει τις επιδόσεις της βάσει των αποτελεσμάτων του αντικειμενικού στόχου της μείωσης της φτώχειας, αντί του όγκου των δανείων, όπως είναι η τρέχουσα πρακτική .

Οι δύο αυτές παρεμβάσεις θα άνοιγαν την πόρτα και σε άλλες αλλαγές, που οι επικριτές έχουν ζητήσει διαχρονικά, όπως για παράδειγμα η διαγραφή του χρέους του τρίτου κόσμου¹⁴. Πράγματι μια τέτοιου είδους αλλαγή θα συμβάλει αποτελεσματικά στην διεύρυνση της δικαιοσύνης που διέπει το Παγκόσμιο σύστημα Οικονομικής Διακυβέρνησης.

¹² Country Directors, CDs

¹³ Χαζάκης Κ. (2007), Παγκόσμια Οικονομική Ηγεμονία ή Συνεργασία,;

Εκδόσεις Παπαζήση

¹⁴ Ρουμελιώτης Π.(2002), Παγκόσμια Διακυβέρνηση ή Ηγεμονική Παγκοσμιοποίηση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΑΤΥΠΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

2.1 Η «ομάδα των επτά» (G7)

Η «ομάδα των επτά» (G7), είναι ένα forum το οποίο αποτελείται από τους υπουργούς των οικονομικών των επτά πιο πλούσιων κρατών του κόσμου. Τα κράτη αυτά είναι: οι ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, ο Καναδάς και η Ιαπωνία. Αξίζει να σημειωθεί πως οι G7 καθορίζονται με βάση το καθαρό πλούτο κάθε χώρας και όχι του ΑΕΠ αυτής¹⁵.

Οι G7 συναντήθηκαν για πρώτη φορά στο 1973, δύο χρόνια αφότου ο Πρόεδρος Νίξον είχε βγάλει το δολάριο από το χρυσό κανόνα των συναλλαγματικών ισοτιμιών και έτσι είχε αναστείλει τα δικαιώματα των ξένων χωρών για τη μετατροπή των δολαρίων που κατείχαν σε χρυσό. Από την εποχή εκείνη το παγκόσμιο οικονομικό σύστημα βασίζεται στις συναλλαγές σε χαρτονομίσματα και όχι σε χρυσό όπως συνέβαινε πιο πριν. Μπροστά σε αυτές τις εξελίξεις το δολάριο άρχισε να χάνει την αξία του. Οι εφημερίδες της εποχής πως η πτώση του δολαρίου οφείλεται στις πολυεθνικές εταιρείες, στην αδυναμία των τραπεζών, στις πετρελαιοπαραγωγές χώρες της Μέσης Ανατολής αλλά και σε ιδιώτες οι οποίοι βρήκαν την ευκαιρία να κερδοσκοπήσουν.

Στην προσπάθεια να ανακοπούν οι κερδοσκοπικές επιθέσεις και το νομισματικό σύστημα να βγει από την αστάθεια που το ταλάνιζε, τον Αύγουστο του 1973 ο Πρόεδρος Νίξον έκανε πρόσκληση στους υπουργούς οικονομικών των μεγαλύτερων χωρών του κόσμου: ΗΠΑ, Ηνωμένο Βασίλειο, Γαλλία και Γερμανία να συζητήσουν για το ενδεχόμενο δημιουργίας μιας ομάδας ηγετών του κόσμου η οποία θα παρακολουθούσε τις ισοτιμίες των νομισμάτων του κόσμου. Έτσι και με τη συμμετοχή ακόμη του Καναδά, της Ιταλίας και της Ιαπωνίας γεννήθηκε η ιδέα του G7, το οποίο αποτελούνταν από τα (τότε) επτά οικονομικά πιο ανεπτυγμένα κράτη.¹⁶

Η πρώτη επίσημη συνάντηση της τότε ομάδας των πέντε πραγματοποιήθηκε στο Ραμπουγιέ της Γαλλίας το 1975. Οι G7 κυριαρχούν στο παγκόσμιο

¹⁵ Hajnal P., (1999), The G7/G8 system: evolution, role and documentation, Aldershot and Brookfield, USA

¹⁶ Στεφάνου, Γκόρτσος, (2005) Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο,

χρηματοπιστωτικό και τραπεζικό σύστημα και τα νομίσματα τους είναι ισχυρά, στο βαθμό που χρησιμοποιούνται ως αποθέματα από τις άλλες χώρες. Επιπλέον, λειτουργούν μαζί σε μια σειρά από διεθνείς οργανισμούς όπως για παράδειγμα ο Ο.Ο.Σ.Α, συγκεντρώνουν σχεδόν το 40% των ψήφων στο ΔΝΤ, όπως και στην Παγκόσμια Τράπεζα. Άλλωστε και οι ίδιοι οι G7 δεν έχουν αρνηθεί τον παρεμβατικό τους ρόλο στο παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον. Οι στόχοι του G7 είναι: η διεθνής νομισματική σταθερότητα, η εποπτεία της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, η αντιμετώπιση των μικρο και μακρο-οικονομικών προβλημάτων, η καταπολέμηση της εγκληματικότητας και της τρομοκρατίας, ενώ στο πεδίο ενδιαφερόντων της περιλαμβάνονται το περιβάλλον και η πολιτική¹⁷.

Το G7 παρουσιάζει μια περιοδικότητα στη λειτουργία της, τους «κύκλους αποφάσεων»¹⁸. Ιστορικά, ο πρώτος κύκλος ήταν από το 1975 έως και το 1981 και αποτελούνταν από ετήσιες συναντήσεις των ηγετών, οι οποίοι πάντοτε συνοδεύονταν από τους υπουργούς των εξωτερικών και των οικονομικών. Ο δεύτερος κύκλος οριοθετείται από το 1982 έως και το 1988. Τη περίοδο εκείνη υιοθετήθηκε η αρχή του stand – alone, δηλαδή ο κάθε υπουργός κάθε χώρας του G7 συμμετείχε στη συνεδρίαση της ομάδας για το θέμα της αρμοδιότητας του όπως για παράδειγμα: οικονομία, εμπόριο, περιβάλλον κτλ. Έτσι, θα μπορούσαμε να πούμε πως τη περίοδο εκείνη υιοθετήθηκε το μοντέλο της ουσιαστικής συμμετοχής των χωρών σε συναντήσεις με συγκεκριμένη ατζέντα και πρόγραμμα. Ο τρίτος κύκλος διήρκησε από το 1989-1995, περίοδο που το forum ξεκίνησε μια προσπάθεια συνεννόησης και συνεργασίας αρχικά με την ΕΣΣΔ, και από 1991 και μετά, με τη Ρωσία. Έτσι, από το 1993 και μετά σε πολλές συνεδριάσεις της ομάδας των G7 κυριαρχούν θέματα σχετικά με τη Ρωσία και την Ουκρανία, τις δύο μεγαλύτερες δηλαδή χώρες που προέκυψαν μετά τη διάλυση της ΕΣΣΔ. Τέλος, ο τέταρτος κύκλος που έχει ξεκινήσει από το 1995 και συνεχίζεται μέχρι και σήμερα, έχει να κάνει με την εδραίωση του G7 ως καταλυτικής δύναμης στο πεδίο του καθορισμού των νομισματικών ισοτιμιών και εξελίξεων στον παγκόσμιο οικονομικό χάρτη. Ειδικότερα, από το 2001 και μετά, η

¹⁷ Hajnal P., (1999), The G7/G8 system: evolution, role and documentation, Aldershot and Brookfield, USA

¹⁸ Kirton J. (2005), New perspectives on global governance, why America needs the G8?

δημιουργία της ευρωζώνης και το νέο κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα, το ευρώ, αποτέλεσαν κυρίαρχο ζητήματα σε αρκετές από τις συνεδριάσεις της ομάδας¹⁹.

Τέλος, οι σημαντικότερες συνεδριάσεις του G7 ήταν οι εξής:

Έτος	Χώρα οικοδεσπότης
1975	Γαλλία
1976	ΗΠΑ
1977	Ηνωμένο Βασίλειο
1983	ΗΠΑ
1988	Καναδάς
1990	ΗΠΑ
1996	Γαλλία
2001	Ιταλία
2010	Καναδάς
2013	Ηνωμένο Βασίλειο

2.2 Η «ομάδα των οκτώ» (G8)

Η ομάδα των οκτώ, (G8) είναι ένα forum στο οποίο συμμετέχουν οι οκτώ βιομηχανικά πιο ανεπτυγμένες χώρες του κόσμου. Το φόρουμ αυτό ξεκίνησε το 1975 με την πρώτη σύνοδο κορυφής η οποία και φιλοξενήθηκε στη Γαλλία με τους εκπροσώπους αρχικά έξι κυβερνήσεων: της Γαλλίας, της Ομοσπονδιακής δημοκρατίας της Γερμανίας, της Ιταλίας, της Ιαπωνίας, του Ηνωμένου Βασιλείου και των ΗΠΑ, έτσι λοιπόν αρχικά ονομάστηκε η ομάδα των έξι (G6). Την επόμενη χρονιά, δηλαδή το 1976 στην ομάδα αυτή προστέθηκε και ο Καναδάς, δημιουργώντας έτσι την ομάδα G7. Τέλος, το 1997 η Ρωσία προστέθηκε στην ομάδα των πιο ισχυρών βιομηχανικά χωρών παγκοσμίως, δίνοντας την τελική σύσταση στην ομάδα G8. Αξίζει επίσης να αναφερθεί, πως η Ευρωπαϊκή Ένωση εκπροσωπείται στο

¹⁹ Kolluri B., Panik M., Wahab M., (2000), Government expenditure and economic growth: evidence from G7 countries, Applied Economics, Volume 32, Issue 8

συμβούλιο του G8 χωρίς όμως να έχει το δικαίωμα να φιλοξενήσει ή να προεδρεύσει των συνόδων κορυφής²⁰.

Σε επίπεδο μεγεθών, τα κράτη που αποτελούν το G8 κατέχουν το 50,1% του παγκόσμιου ονομαστικού ΑΕΠ²¹ και το 40,9% του πραγματικού παγκόσμιου ΑΕΠ. Σημαντικό είναι επίσης πως κάθε ημερολογιακό έτος η ευθύνη της φιλοξενίας των συνεδριάσεων του G8 περιστρέφεται μεταξύ των κρατών μελών με την ακόλουθη σειρά: Γαλλία, ΗΠΑ, Ηνωμένο Βασίλειο, Ρωσία, Γερμανία, Ιαπωνία, Ιταλία και Καναδάς. Έτσι, το κράτος – μέλος το οποίο κατέχει την προεδρία καθορίζει την ημερήσια διάταξη των θεμάτων που θα συζητηθούν (ατζέντα) και προσδιορίζει τις υπουργικές αποφάσεις που θα λάβουν χώρα. Τα τελευταία χρόνια, χώρες της ομάδας όπως η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, έχουν εκφράσει ανοιχτά την επιθυμία να επεκταθεί το G8 και να συμπεριλάβει πέντε ακόμη αναπτυσσόμενες χώρες, οι οποίες αναφέρονται ως Outreach Five (O5). Οι χώρες αυτές είναι οι εξής: Βραζιλία (η οποία σήμερα είναι η 6^η χώρα στον κόσμο με το υψηλότερο ΑΕΠ), η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας (2^ο μεγαλύτερο ΑΕΠ στο κόσμο), η Ινδία (χώρα με το 9^ο μεγαλύτερο παγκόσμιο ΑΕΠ), το Μεξικό και η Νότια Αφρική. Οι χώρες αυτές έχουν συμμετάσχει ως επισκέπτες και σε προηγούμενες συνεδριάσεις, οι οποίες μερικές φορές αναφέρονται ως G8 +5.

Η ομάδα G8 στερείται σκόπιμα μιας διοικητικής δομής, καθώς δεν έχει μόνιμη γραμματεία ή γραφεία των μελών της. Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, η προεδρεία της ανατίθεται σε ετήσια βάση μεταξύ των κρατών – μελών, με κάθε νέα θητεία να αρχίζει την 1^η Ιανουαρίου κάθε έτους. Η χώρα που ασκεί την προεδρία είναι υπεύθυνη για το σχεδιασμό και τη φιλοξενία μιας σειράς συναντήσεων σε επίπεδο υπουργών, η οποία οδηγεί σε μια ετήσια σύνοδο κορυφής στην οποία συμμετέχουν οι αρχηγοί των κυβερνήσεων των κρατών – μελών. Ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμμετέχει ως ισότιμο μέλος σε όλα τα γεγονότα της συνόδου κορυφής²².

Οι υπουργικές συνεδριάσεις των μελών του G8, έχουν ως στόχο να φέρουν σε επαφή τους αρμόδιους υπουργούς από διάφορα χαρτοφυλάκια, προκειμένου να συζητήσουν θέματα αμοιβαίου και παγκόσμιου ενδιαφέροντος. Στο φάσμα των θεμάτων αυτών

²⁰ Kirton J. (2005), New perspectives on global governance, why America needs the G8?

²¹ με στοιχεία του 2012

²² Kirton J. (2005), New perspectives on global governance, why America needs the G8?

περιλαμβάνεται η υγεία, η επιβολή του νόμου, η εργασία, η οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, η ενέργεια, το περιβάλλον, τα εσωτερικά και εξωτερικά ζητήματα, η δικαιοσύνη, η διεθνής τρομοκρατία και το εμπόριο.

Σχετικά με τη δυναμική των κρατών που απαρτίζουν τους G8 είναι κρίσιμο να μελετηθούν τα ακόλουθα στατιστικά στοιχεία. Πρώτον και οι οκτώ χώρες μαζί αντιπροσωπεύουν περίπου το 14% του παγκόσμιου πληθυσμού, αλλά αντιπροσωπεύουν όμως ταυτόχρονα περίπου το 60% του ακαθάριστου παγκόσμιου προϊόντος. Επίσης, οι G8 είναι μια πανίσχυρη στρατιωτική δύναμη. Ενδεικτικά αναφέρουμε πως για το 2007 οι δαπάνες των G8 για στρατιωτικό εξοπλισμό ήταν 850 δισεκατομμύρια δολάρια, το οποίο αντιστοιχεί στο 72% του παγκόσμιου ποσού που δαπανήθηκε για στρατιωτικές δαπάνες το έτος αυτό. Ακόμη, τέσσερα από τα κράτη – μέλη της ομάδας : το Ηνωμένο Βασίλειο, οι ΗΠΑ, η Γαλλία και η Ρωσία κατέχουν από κοινού το 96 – 99% των πυρηνικών όπλων παγκοσμίως.

Αναμφισβήτητα, το G8 και ο ρόλος ο οποίος το forum αυτό διαδραματίζει στο παγκόσμιο οικονομικό γίγνεσθαι, αποτελεί αντικείμενο σχολιασμού και κριτικής. Καταρχάς, έχουν γίνει αρκετές επικρίσεις ότι τα μέλη του G8 δεν έχουν κάνει όλα όσα θα μπορούσαν στο πλαίσιο των δυνατοτήτων τους, προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα μεγάλα, παγκόσμια προβλήματα όπως²³: η φτώχεια των χωρών του Τρίτου Κόσμου, η υπερθέρμανση του πλανήτη, η έξαρση του φαινομένου του AIDS και άλλα ζητήματα που σχετίζονται με την παγκοσμιοποίηση. Τέλος, η ομάδα των G8 κατηγορείται για σχετική αδιαφορία στα ζητήματα της ασφάλειας των τροφίμων καθώς και για αναποτελεσματικότητα στην αντιμετώπιση του ρατσισμού αλλά φαινομένων σεξιστικής αντιμετώπισης.

²³ Labonte R., (2006), The G8 and global health

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ G20

3.1 « Η ομάδα των είκοσι» (G20)

Η ομάδα των είκοσι ισχυρότερων κρατών συγκροτήθηκε από τους υπουργούς των οικονομικών και τους κεντρικούς τραπεζίτες το 1999, στη σύσκεψη των υπουργών των οικονομικών της G7. Το εν λόγω forum, δημιουργήθηκε ως ένας νέος μηχανισμός με σκοπό να διευρύνει το διάλογο σχετικά με την *οικονομική πολιτική*, οποία πρέπει να ακολουθηθεί μεταξύ των κρατών, και τη *συνεργασία* των δραστηριοτήτων των υπόλοιπων διεθνών οργανισμών της οικονομικής διακυβέρνησης, ώστε να υπάρξει σταθερή και συνεχής παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη και σταθερότητα²⁴, προς όφελος όλων.

Το G20, από την αρχική του μορφή έως τη γέννηση του το 1999, ήταν το αποτέλεσμα των διαφορετικών προσεγγίσεων μεταξύ του G7. Το γεγονός αυτό θα καθόρισε, σε σημαντικό βαθμό την εξέλιξη του νέου forum. Η Γαλλία, με την υποστήριξη της Ιταλίας, ήταν αντίθετη στη δημιουργία του G20, υπό το φόβο ότι θα υποβαθμιζόταν η δυναμική του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (IMF). Από την άλλη οι ΗΠΑ και η Ιαπωνία ήταν υπέρ της δημιουργίας του. Ο Καναδάς υποστήριξε τη δημιουργία του G20, αποβλέποντας σε μια ευρύτερη διοικητική κατεύθυνση της ομάδας αυτής, η οποία θα ελέγχεται όσο το δυνατόν λιγότερο από τις ΗΠΑ και στην οποία ο ίδιος θα μπορούσε να έχει ηγετική θέση.

Το G20 διοικήθηκε τα δύο πρώτα χρόνια από τον Καναδό υπουργό των Οικονομικών Paul Martin. Όπως έχει αναφέρει ο ίδιος, σκοπός του G20 είναι να ιδρύσει έναν ανεπίσημο μηχανισμό διαλόγου και συνεργασίας μεταξύ των πιο πλούσιων κρατών. Το ζητούμενο του forum, όπως διατυπώθηκε από Martin²⁵, ήταν να προαχθεί η συζήτηση, η μελέτη και ο επανασχεδιασμός πολιτικών, ανάμεσα στις περισσότερο βιομηχανοποιημένες χώρες και τις μεγαλύτερες αγορές, με τη σκέψη να προωθηθεί η παγκόσμια οικονομική σταθερότητα.

Η ομάδα G20 αποτελείται από τις χώρες του G7, εκπροσωπούμενες σε επίπεδο Υπουργών Οικονομικών και Διοικητών των Κεντρικών τους Τραπεζών, και έντεκα

²⁴ Canada (1999), New G20 forum : Background, Canada, department of finance

²⁵ Beauchesne E. (1999), Martin warns against complacency

επιπλέον κράτη – μέλη, επιτυγχάνοντας ευρύτερη γεωγραφική εξάπλωση και ισορροπία.

Το G20 δημιουργήθηκε σκόπιμα ως ομάδα λήψης αποφάσεων, αλλά αρχικά συστάθηκε με σκοπό να ενθαρρύνει το συμβούλιο των κρατών σε διεθνή θέματα. Ο πρώτος πρόεδρος, Paul Martin, πρότεινε η ομάδα να εστιάσει στο να μετουσιωθούν τα οφέλη της παγκοσμιοποίησης, σε υψηλότερα εισοδήματα και καλύτερες ευκαιρίες για όλους, συμπεριλαμβάνοντας τους εργαζόμενους σε όλο τον κόσμο.

3.2 Ιστορική αναδρομή

Στις 25 Σεπτεμβρίου 1999 οι υπουργοί των οικονομικών του G7 και οι Διοικητές των Κεντρικών Τραπεζών τους, ανήγγειλαν ότι πρόκειται να διευρύνουν το διάλογο, στα βασικά χρηματοοικονομικά ζητήματα πολιτικής μεταξύ των σημαντικότερων οικονομιών και να προωθήσουν τη συνεργασία μεταξύ των κρατών. Προσκάλεσαν έπειτα τους ομολόγους τους, από τις σημαντικότερες χώρες του κόσμου, σε μια συνεδρίαση στο Βερολίνο το Δεκέμβριο του 1992. Η συνεδρίαση αυτή τελείωσε με μια κοινή δήλωση όλων των Υπουργών Οικονομικών, πως πλέον θα λειτουργούσαν όλοι μαζί για να καθιερώσουν έναν *άτυπο μηχανισμό*, ο οποίος θα ενθαρρύνει το διάλογο στο πλαίσιο του θεσμικού συστήματος του Bretton Woods²⁶.

Την ανακοίνωση αυτή, ακολούθησε η επίσημη δημιουργία της ομάδας, η οποία στη συνέχεια έγινε γνωστή ως ομάδα των είκοσι, η οποία αποτελείται από 19 κράτη και μια ομάδα κρατών, την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο διευθυντής του ΔΝΤ και ο πρόεδρος της Παγκόσμιας Τράπεζας, μαζί με τα μέλη της Διεθνούς Νομισματικής και Οικονομικής Επιτροπής (IMFC) και της Επιτροπής Ανάπτυξης, συμμετέχουν επίσης στις συνεδριάσεις της G20.

Αρχικά υπήρχε ένα ζήτημα με την ονομασία της ομάδας αυτής, λόγω του ότι αποτελούνταν από 19 χώρες, συν την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η αρχική σκέψη ήταν το φόρουμ να ονομαστεί G19, σύμφωνα με τον αριθμό των χωρών που συμμετείχαν. Παρόλα αυτά η πρόταση αυτή δεν προχώρησε καθώς υπήρξε πίεση για στρογγυλοποίηση του αριθμού των κρατών που συμμετείχαν στην ομάδα. Έτσι, η πρόταση που υιοθετήθηκε ήταν η ομάδα να ονομαστεί «Grand 20 - G20»,

²⁶ Bergsten, C. (2004) The G-20 and the World Economy, Statement to the Deputies of the G-20, Leipzig, Germany, World Economics

συμπεριλαμβάνοντας έτσι τα κράτη που την αποτελούσαν συν την ομοσπονδία κρατών της ΕΕ.

Κίνητρο για την προώθηση της σύστασης μιας νέας διεθνούς ομάδας, αποτέλεσαν οι δύο μεγάλες χρηματοπιστωτικές κρίσεις της νοτιοανατολικής Ασίας και του Μεξικό. Η δημιουργία του G20 προέκυψε ακόμη από τις μετατοπίσεις στη παγκόσμια οικονομία κατά τη διάρκεια των προηγούμενων 20 ετών, μετατοπίσεις οι οποίες συνεχίζονται μέχρι και σήμερα. Έτσι, ενώ αρχικά ήταν αρκετό για τις σημαντικές βιομηχανικές χώρες να εξετάσουν τα παγκόσμια οικονομικά προβλήματα σε επίπεδο G5 ή μετέπειτα G7 κατά τις δεκαετίες του '70 και του '80, αυτό έγινε ολοένα και δυσκολότερο στα τέλη της δεκαετίας του '90. Ο λόγος ήταν πως η δύναμη της ομάδας των επτά μειώθηκε ως ποσοστό στη παγκόσμια οικονομία καθώς έγινε μια ταχεία αύξηση της επίδρασης των αναπτυσσόμενων οικονομιών στις χώρες της Ασίας, σε αυτήν.

Ένας επίσης σημαντικός παράγοντας που συνηγόρησε υπέρ της δημιουργίας του forum, είναι το διασυνοριακό εμπόριο, που έχει αυξηθεί αισθητά τις τελευταίες δεκαετίες. Από το 1991 έως και το 2006, το παγκόσμιο εμπόριο ως ποσοστό του παγκόσμιου ΑΕΠ, ανήλθε από 40% στο 62%. Ένα μεγάλο μέρος αυτής της ανόδου, οφείλεται στην αυξανόμενη σημασία των αναπτυσσόμενων αγορών, οι οποίες πέρασαν από ένα καθεστώς κλειστής οικονομίας, σε καθεστώς ανοικτής οικονομίας και ελεύθερης αγοράς²⁷. Έτσι, μεταξύ 1991 και 2006, το ποσοστό του παγκόσμιου εμπορίου που αναλογεί στα μέλη του G20, τα οποία δεν είναι μέλη του G7 αυξήθηκε σε ποσοστό από 11 έως και 19%. Συγχρόνως, η φιλελευθεροποίηση των εσωτερικών κεφαλαιαγορών και το άνοιγμα των οικονομιών πρώτα στις βιομηχανικές και αργότερα στις αναπτυσσόμενες οικονομίες συνέβαλαν στην αύξηση των διασυνοριακών ροών του κεφαλαίου.

²⁷ Bergsten, C. (2004) The G-20 and the World Economy, Statement to the Deputies of the G-20, Leipzig, Germany, World Economics

3.3 Τα μέλη του G20

Είναι γεγονός, πως δεν υπήρξε κάποιος κατάλογος κριτηρίων, για τον καθορισμό των χωρών που θα καλούνταν για να ξεκινήσουν του G20. Έγινε αποδεκτό, εντούτοις, ότι οι χώρες έπρεπε να είναι βιομηχανικά ανεπτυγμένες, κρίσιμα μεγέθη στη παγκόσμια οικονομία και να έχουν τη δυνατότητα να συμβάλουν στη παγκόσμια οικονομική και χρηματοοικονομική σταθερότητα. Άλλες εκτιμήσεις έλεγαν ότι η ομάδα θα πρέπει να είναι αντιπροσωπευτική της παγκόσμιας οικονομίας και να είναι περιφερειακά ισορροπημένη. Επίσης, κρίσιμο είναι το μέγεθος της ομάδας, καθώς όντας αρκετά μικρή θα διευκολυνθεί η ειλικρινής συζήτηση και ο διάλογος. Μια μικρή ομάδα, ενθαρρύνει τις στενές εργασιακές συνεργασίες και βελτιώνει το επίπεδο της εμπιστοσύνης μεταξύ των μελών της²⁸.

Αυτό το διαφορετικό χαρακτηριστικό των συνεδριάσεων της ομάδας των επτά, αντιμετωπίστηκε ομόφωνα ως βασικό στοιχείο στην αποτελεσματικότητα της ομάδας. Επομένως, όπως είναι αντιληπτό, οι G20 λειτουργούν με βάση μια νοητή γραμμή η οποία αντιπροσωπεύει την ανταλλαγή μεταξύ των ωφελειών των σχετικά μικρών σχηματισμών της ομάδας. Οι σχηματισμοί αυτοί είναι πολύ κρίσιμοι για την αντιπροσώπηση των χωρών στην ομάδα. Η υψηλού επιπέδου πολιτική στήριξη, είναι γεγονός πως δίνει στην ομάδα ιδιαίτερη αίγλη και δυναμική. Έτσι, λαμβάνοντας υπόψη τις ανησυχίες για τον αριθμό των συμμετεχόντων και το μέγεθος των αντιπροσωπειών, ο αριθμός αυτός περιορίστηκε στους Υπουργούς των Οικονομικών των κρατών μελών, στο διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας και σε έναν αναπληρωτή²⁹.

Τα μέλη του G20, αντιπροσωπεύουν περίπου το 85 τοις εκατό της παγκόσμιας οικονομίας, το 75 τοις εκατό του παγκόσμιου εμπορίου, και τα δύο τρίτα του παγκόσμιου πληθυσμού. Πιο συγκεκριμένα μέλη της G20 είναι: η Αργεντινή, η Αυστραλία, η Βραζιλία, ο Καναδάς, η Κίνα, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ινδονησία, η Ινδία, η Ιταλία, η Ιαπωνία, η Δημοκρατία της Κορέας, το Μεξικό, η Ρωσία, η

²⁸ Hajnal, P. (2007), *The G8 System and the G-20: Evolution, Role and Documentation*, Global Finance Series, Aldershot: Ashgate

²⁹ Hajnal, P. (2007), *The G8 System and the G-20: Evolution, Role and Documentation*, Global Finance Series, Aldershot: Ashgate

Σαουδική Αραβία, η Νότια Αφρική, η Τουρκία, το Ηνωμένο Βασίλειο, οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ευρωπαϊκή Ένωση³⁰.

Κάθε μέλος που διοργανώνει τις εργασίες της G20, προσκαλεί πέντε επισκέπτριες χώρες. Οι «φιλοξενούμενοι», συνήθως ανακοινώνονται στις αρχές του έτους υποδοχής. Είχε προηγουμένως συμφωνηθεί από τα μέλη της G20 ότι αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει:

- Την Ισπανία ως μόνιμα φιλοξενούμενη χώρα
- Την Προεδρία του κράτους που εκπροσωπεί μια σημαντική περιφερειακή οργάνωση στην Ασία, εκ περιτροπής
- Την Προεδρία της Αφρικανικής Ένωσης
- Την Προεδρία της «New Partnership for Africa's Development»
- Μια ακόμα φιλοξενούμενη χώρα, την οποία προσκαλεί ο Πρόεδρος της G20 την εκάστοτε χρονιά.

Το G20 δεν διαθέτει μόνιμη γραμματεία και ο πρόεδρος του εναλλάσσεται σε ετήσια βάση, ενώ είναι υπεύθυνος για τη συγκέντρωση της ατζέντας του G20 σε συνεννόηση με τα άλλα μέλη και σε συνάρτηση με τις εξελίξεις στην παγκόσμια οικονομία. Η «τρίοικα» της G20, που αποτελείται από την τρέχουσα, την αμέσως προηγούμενη και τη μελλοντική χώρα υποδοχής, βοηθάει την εκάστοτε προεδρία να διαχειριστεί την ημερήσια διάταξη των εργασιών για την εξασφάλιση της μεταξύ τους συσχέτισης και συνέχειας.

Η Αυστραλία έγινε μέλος της «τρίοικας», την 1η Δεκεμβρίου 2012, και θα παραμείνει μέλος μέχρι το τέλος του Νοεμβρίου 2015³¹. Η Τουρκία θα ενταχθεί στην «τρίοικα» την 1η Δεκεμβρίου του 2013, καθώς θα αναλάβει την Προεδρία της G20 για το 2015.

³⁰ Η Ε.Ε., εκπροσωπούμενη εκ περιτροπής από την Προεδρία του Συμβουλίου και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

³¹ Το έτος υποδοχής της Αυστραλίας ξεκινά επίσημα την 1η Δεκεμβρίου 2013. Η Σύνοδος Κορυφής των ηγετών της G20 για το 2014, θα πραγματοποιηθεί στις 15 και 16 Νοεμβρίου στο Brisbane, του Queensland. Αυτή θα είναι η πιο σημαντική συνάντηση των ηγετών του κόσμου που θα έχει ποτέ φιλοξενηθεί στην Αυστραλία. Μια σειρά από δημόσια φόρουμ θα λάβουν χώρα το 2013 και το 2014, ώστε να ενημερώσουν την κοινότητα σχετικά με τις ρυθμίσεις που θα συνοδεύσουν τη σύνοδο κορυφής. Η Προεδρία της G20 για το 2014, δίνει στην Αυστραλία την ευκαιρία να επηρεάσει την παγκόσμια οικονομική ατζέντα και να ενισχύσει τη συνεργασία με τις μεγάλες οικονομίες του κόσμου. Έχει ήδη συσταθεί μια ειδική ομάδα, με σκοπό να συντονίσει το σύνολο της πολιτικής ατζέντας της κυβέρνησης, και να διαχειρίζεται τις εργασίες και την ασφάλεια των συνεδριάσεων.

Εκτός από τα είκοσι επίσημα μέλη του G20, μια σειρά από διεθνείς οργανισμούς έχουν συμμετάσχει ως «ειδικοί προσκεκλημένοι» ή «παρατηρητές». Το ΔΝΤ και η Παγκόσμια Τράπεζα, για παράδειγμα, έχουν συμμετάσχει σε συνόδους κορυφής της G20 με τους αντίστοιχους προέδρους τους, καθώς και με τους προέδρους των διοικητικών τους οργάνων. Άλλοι διεθνείς οργανισμοί που έχουν συμμετάσχει σε συνόδους κορυφής της G20 είναι τα Ηνωμένα Έθνη, ΟΟΣΑ, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ), η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ), και το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (FSB).

Η πιο σημαντική παράμετρος του G20, είναι ο ρόλος που διαδραματίζουν οι αναδυόμενες χώρες στην παγκόσμια οικονομική διακυβέρνηση. Αντίθετα με τη G7, της οποίας τα μέλη είναι όλα αναπτυγμένα κράτη, το 50% των κρατών μελών της G20, είναι αναπτυσσόμενες χώρες. Αυτό αποτελεί μια ιδιαίτερα σημαντική μεταστροφή στην παγκόσμια οικονομική διακυβέρνηση. Είναι γεγονός πως οι αναδυόμενες οικονομίες συχνά χαρακτηρίζονται ως «αναθεωρητικές», αναφορικά με την τρέχουσα διεθνή οικονομική τάξη. Ως περιφερειακές δυνάμεις, έχουν ένα ισχυρό κίνητρο για να είναι στο επίκεντρο ενός θεσμού της παγκόσμιας οικονομικής διακυβέρνησης.

Η κοινή τους φιλοδοξία, να έχουν δηλαδή λόγο στην παγκόσμια οικονομική διακυβέρνηση, έχει οδηγήσει τις αναδυόμενες οικονομίες να σχηματίσουν ένα είδος κοινής «ταυτότητας». Έχει επίσης συμβάλει στη δημιουργία διαφόρων μορφωμάτων διαπεριφερειακής διαβούλευσης και συνεργασίας, το πιο σημαντικό μεταξύ των οποίων είναι η «BRICS», που αποτελείται από την Κίνα, την Ινδία, τη Βραζιλία, τη Ρωσία και τη Νότια Αφρική. Η BRICS αυτοχαρακτηρίζεται ως ένα σημαντικό βήμα για τα κράτη μέλη προς την διεξαγωγή διαλόγου και τη συνεργασία στους τομείς της οικονομικής και της ευρύτερης ανάπτυξης. Παρά το γεγονός ότι το πεδίο δράσης της είναι μικρό, είναι πιο εύκολο για τα κράτη μέλη να βρουν κοινό έδαφος και να συνάψουν συμφωνίες λόγω ορισμένων ομοιοτήτων που παρουσιάζουν και λόγω του γεγονότος πως μέχρι στιγμής τα μέλη περιορίζονται σε αυτές τις πέντε χώρες.

Πιο συγκεκριμένα, οι ηγέτες των BRICS, έχουν αρχίσει να συντονίσουν τις θέσεις τους στο πλαίσιο του G20, για να ενισχυθεί η φωνή τους στο πλαίσιο του θεσμού, να εκφράσει και να λειτουργήσει υπέρ των συμφερόντων και όλων των άλλων πολλών αναπτυσσόμενων χωρών. Στη σύνοδο κορυφής του 2011, οι ηγέτες των χωρών BRICS πίεσαν ώστε το G20 να είναι το κύριο φόρουμ για τη διεθνή οικονομική

συνεργασία και να διαδραματίσει μεγαλύτερο ρόλο στην παγκόσμια οικονομική διακυβέρνηση. Επίσης κατέδειξε την ανάγκη, η δομή των θεσμών διακυβέρνησης των διεθνών οικονομικών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, να αντανακλά τις μεταβολές που παρατηρούνται στην παγκόσμια οικονομία, και να αυξήσει τη φωνή και την εκπροσώπηση των αναδυόμενων οικονομιών, καθώς και των αναπτυσσόμενων χωρών.

Οι αναδυόμενες οικονομίες, εκπροσωπούμενες από τις χώρες BRICS, εκφράζουν τις απόψεις τους για την παγκόσμια οικονομική διακυβέρνηση στο πλαίσιο του G20 με την ίδια ένταση που εκφράζονται και οι αναπτυγμένες χώρες. Όσον αφορά την αύξηση του μεριδίου συμμετοχής τους στο διεθνές εμπόριο, αλλά και τις διεθνείς οικονομικές - νομισματικές σχέσεις, η συμμετοχή των αναδυόμενων χωρών στην παγκόσμια διακυβέρνηση έχει αποδειχθεί ότι είναι αναγκαία οικονομικά και σκόπιμη από πλευράς πολιτικής . Οι αναδυόμενες οικονομίες τώρα, εμπλέκονται στη διαχείριση των παγκόσμιων οικονομικών θεμάτων του G20, και ουσιαστικότερα, θα έχουν την ευκαιρία να αυξήσουν την επιρροή τους στην ρύθμιση της ημερήσιας διάταξης παγκοσμίως. Επισημαίνεται σωστά, πως με την χρόνια παρουσία τους και λαμβάνοντας μέρος στις συνόδους κορυφής του G20, τις συνεδριάσεις των υπουργών οικονομικών και των διοικητών των κεντρικών τραπεζών, οι αναδυόμενες οικονομίες παρουσιάζουν με μεγαλύτερη παρρησία και αποφασιστικότητα την αύξηση των συμφερόντων τους στην ημερήσια διάταξη, γεγονός που καθιστά απίθανη την χειραγώγηση του G20 από του G7 και την μετατροπή της σε ένα εργαλείο της πολιτικής της.

Αν και αναμφίβολα υπάρχουν συγκρούσεις συμφερόντων μεταξύ των αναδυόμενων οικονομιών, είναι βέβαιο ότι, λόγω των μειονεκτημάτων του τρέχοντος διεθνούς οικονομικού συστήματος και της δικής τους παρόμοιας κατάστασης, έχουν πολλά κοινά συμφέροντα και έτσι είναι ευκολότερο να συνεργάζονται μεταξύ τους για ορισμένα παγκόσμια οικονομικά ζητήματα. Αποτέλεσμα αυτής της πραγματικότητας, θα είναι, η σε μεγάλο βαθμό, μετατόπιση του κέντρου βάρους της παγκόσμιων συσχετισμών οικονομικής ισχύος.

Ωστόσο, λόγω ορισμένων περιορισμών που σχετίζονται με την, κάποιες εσωτερικές διαμάχες, την έλλειψη εμπειρίας σχετικά με τη διεθνή διακυβέρνηση κλπ, η ικανότητα τους να ασκούν επιρροή στο πεδίο της παγκόσμιας οικονομικής διακυβέρνησης επιδέχεται βελτίωσης. Εξαιτίας αυτού, οι αναδυόμενες δυνάμεις

αναπτύσσουν διαφοροποιημένες προσδοκίες και υιοθετούν διαφορετικές στρατηγικές στο πλαίσιο του G20. Γενικά, μπορούν να διακριθούν σε τρεις κατηγορίες.

Η πρώτη κατηγορία που εντοπίζεται, εκπροσωπείται από την Ινδία και τη Βραζιλία. Οι χώρες αυτές παρουσιάζουν έντονα την επιθυμία να τους αποδοθεί μια νέα ταυτότητα, η οποία όμως επί της ουσίας δεν αντιστοιχεί στην πραγματική τους ισχύ. Ως περιφερειακή δύναμη και μέλος της ομάδας BRICS, η Ινδία γνώρισε μια ραγδαία οικονομική ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια. Η στρατηγική που ακολουθείται από την Ινδία, διέπεται από την αντίληψη πως ενώ η παγκόσμια ισχύς μετατοπίζεται προς την Ανατολή, κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει την επιρροή της και ο ρόλος της στο G20, της δίνει πρόσβαση στο κέντρο της παγκόσμιας οικονομικής διακυβέρνησης. Παρά το γεγονός ότι η Ινδία δεν παίζει κυρίαρχο ρόλο, οι απόψεις που διατυπώνει έχουν μια κάποια βαρύτητα. Ωστόσο, η Ινδία εξακολουθεί να είναι μια σχετικά φτωχή χώρα, με το χαμηλότερο κατά κεφαλήν εισόδημα μεταξύ όλων των κρατών μελών του G20 και αντιμετωπίζει εσωτερικά ζητήματα: ένα μεγάλο δημοσιονομικό έλλειμμα, υψηλό ποσοστό πληθωρισμού, υψηλές τιμές των βασικών προϊόντων και κυρίως, έξαρση του φαινομένων διαφθοράς. Παρόλο που η Ινδία σίγουρα συνεισφέρει στο forum, εξακολουθεί να είναι αποδέκτης διεθνούς βοήθειας, και δεν είναι σε θέση να παρέχει κάποιου είδους συνδρομή στην αντιμετώπιση της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης.³²

Η μεγαλύτερη αναδυόμενη οικονομία στη Λατινική Αμερική, η Βραζιλία, παρουσιάζει μια παρόμοια κατάσταση. Όταν ξέσπασε η παγκόσμια οικονομική κρίση το φθινόπωρο του 2008, η Βραζιλία απολάμβανε μια καλή περίοδο, οικονομικής ανάπτυξης. Στη συνέχεια, ο πρόεδρος Λουίς Ινάσιο Λούλα ντα Σίλβα δήλωσε ότι η οικονομία της χώρας του είχε βελτιωθεί σημαντικά, ότι η ενίσχυση της οικονομικής της ανταγωνιστικότητας και διαφοροποιημένη εξαγωγική της βάση της έδωσαν ένα αυξανόμενο μερίδιο στις διεθνείς εμπορικές συναλλαγές, γεγονός που κατέστησε τη Βραζιλία ελκυστικότερη στις ξένες άμεσες επενδύσεις. Από την άποψη αυτή, η Βραζιλία έχει αναλάβει ενεργό ρόλο στις συνόδους κορυφής του G20. Συνεπώς, η

³² Simon Cox, "India and the G 20: Enjoy the Silence," in *India in the G20: Macroeconomic Policy Coordination, Regulation and Global Governance*, Centre for Economic policy Research and National Council of Applied Economic Research, 2010, pp.1-5, Web. 15 January 2012, <http://www.cepr.org/pubs/other/IndiaG20.pdf/>

Βραζιλία ευρέως επισημαίνεται ως μία από τις «ηγέτιδες χώρες» κατά τις συνόδους κορυφής του G20» και ως έτοιμη να διαδραματίσει έναν πιο σημαντικό ρόλο στο μέλλον. Ωστόσο, η Βραζιλία, δεν έμεινε ανεπηρέαστη από την παγκόσμια οικονομική κρίση, καθώς, για παράδειγμα, οι ρυθμοί πληθωρισμού αυξάνονται χρόνο με το χρόνο.³³ Για να μειώσει τον πληθωρισμό, η Κεντρική Τράπεζα της Βραζιλίας έχει αυξήσει τα επιτόκια πέντε φορές διαδοχικά και το βασικό της επιτόκιο είναι ένα από τα υψηλότερα όλων των κρατών μελών του forum.

Λίγο πριν την συνάντηση των Υπουργών Οικονομικών του G20, το Φεβρουάριο του 2011, η Βραζιλία συμμάχησε με την Ινδία και τις ΗΠΑ, για να πιέσει την Κίνα να επιτρέψει την ανατίμηση του RMB με ταχύτερους ρυθμούς. Η συγκεκριμένη στρατηγική δεν ήταν σύμφωνη με την πρακτική αμοιβαίας διαβούλευσης που ακολουθείται στο G20 . Επιπλέον, για να εξυπηρετήσει πληρέστερα τα συμφέροντά της, η Βραζιλία ταυτίστηκε με τις θέσεις των ΗΠΑ στους γύρους εμπορικών διαπραγματεύσεων της Ντόχα στη Γενεύη, πρακτική η οποία ενόχλησε όχι μόνο την Ινδία και τη Νότια Αφρική, αλλά προκάλεσε και καταγγελίες από κράτη μέλη της MERCOSUR³⁴. Λόγω των δικών της οικονομικών δυσκολιών, η Βραζιλία είναι αβέβαιο αν θα καταφέρει να διαδραματίσει κάποιον ιδιαίτερο ρόλο στην παγκόσμια οικονομική διακυβέρνηση, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από τις πρόσφατες εξελίξεις στη χώρα.

Η Ρωσία, η οποία ανέλαβε την Προεδρία του forum για το έτος 2013, ανήκει στη δεύτερη κατηγορία χωρών. Ως μέλος των BRICS, η Ρωσία εντάχθηκε επίσημα στο G7 το 2002. Το συγκεκριμένο γεγονός της έχει δώσει περισσότερο χώρο στη διαμεσολάβηση μεταξύ των ανεπτυγμένων και αναδυόμενων οικονομιών, στη G20. Η Ρωσία στοχεύει να επωφεληθεί από αυτή την διπλή ιδιότητα για την εξυπηρέτηση του εθνικού στρατηγικού της στόχου, του *εκσυγχρονισμού*. Από τις αρχές του 21ου αιώνα, η Ρωσία έχει αξιοποιήσει τους πλούσιους φυσικούς πόρους της για να προωθήσει την οικονομική ανάπτυξη και ενισχύσει το ρόλο της ως δρώντα του διεθνούς οικονομικού συστήματος και όχι μόνο. Το 2008, ο Πρόεδρος Μεντβέντεφ δήλωσε ότι η Ρωσία προσανατολιζόταν στην εγκαθίδρυση του νομίσματος της ως ενός από τα κυρίαρχα

³³ Επίσημα στοιχεία δείχνουν ότι τους πρώτους πέντε μήνες του 2011, ο πληθωρισμός ανήλθε στο 3,71%, με το μέσο ποσοστό πληθωρισμού κατά τη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών να είναι 6,55%.

³⁴ Αποτελεί οικονομική και πολιτική συμφωνία μεταξύ Αργεντινής, Βραζιλίας, Παραγουάης, Ουρουγουάης, Βενεζουέλας και Βολιβίας. Σκοπός της είναι να προωθήσει το ελεύθερο εμπόριο και την απρόσκοπτη κυκλοφορία εμπορευμάτων, ανθρώπινου δυναμικού και το νομίσματος.

νομίσματα στον κόσμο, και στη μετατροπή της Μόσχας σε ένα παγκόσμιο οικονομικό κέντρο.

Η Ρωσία εκφράζει συχνά τη δυσαρέσκεια της αναφορικά με την ηγεσία των ΗΠΑ στη συμπίεση συνεχώς το στρατηγικό χώρο της Ρωσίας. Ως εκ τούτου, η Ρωσία δείχνει αυξημένο ενδιαφέρον για την ενίσχυση των σχέσεων της με τις αναδυόμενες οικονομίες. Θέλει με όχημα το G20 να ανταγωνιστεί τη Δύση στο πεδίο της παγκόσμιας οικονομικής διακυβέρνησης και να επιταχύνει ρυθμό του εκσυγχρονισμού της.

Ενώ η φωνή της Ρωσίας στο G8 είναι αδύναμη, η χώρα έχει καταφέρει να αναπτύξει πολύ καλές σχέσεις με τα περισσότερα από τα μέλη του G20, επειδή αποτελείται σε μεγάλο βαθμό από αναπτυσσόμενες χώρες λειτουργούν με γνώμονα την επιθυμία και την ανάγκη τους για ανάπτυξη. Έτσι είναι ευκολότερο για τη Ρωσία να ταυτιστεί με τις θέσεις τους, μιας που ορισμένα από τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν είναι παρόμοια με εκείνα της Ρωσίας. Ο συγκεκριμένος προσανατολισμός, αντικατοπτρίζεται ξεκάθαρα στην ατζέντα της ρωσικής Προεδρίας για τις εργασίες του G20 του τρέχοντος έτους, η οποία θα αναφερθεί αναλυτικά στη συνέχεια.

Η θέση της Ρωσίας στην τρέχουσα διεθνή κατανομή οικονομικής ισχύος δεν είναι ευνοϊκή. Ο συνολικός οικονομικός της όγκος την κατατάσσει ενδέκατη μεταξύ των χωρών του G20, μετά την Ινδία. Η οικονομική της ανάπτυξη μπορεί να χαρακτηριστεί ασταθής, ενώ η οικονομία της χώρας εξακολουθεί να μαστίζεται από υψηλά δημοσιονομικά ελλείμματα και εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη διαχείριση των εσόδων από τους φυσικούς της πόρους.

Στοχεύοντας στην εισροή των αναγκαίων για τον εκσυγχρονισμό της κεφαλαίων, η Ρωσία επέδειξε προθυμία για τη διατήρηση καλών οικονομικών και εμπορικών σχέσεων με τις δυτικές χώρες, ενώ παράλληλα ενίσχυσε τη συνεργασία με τις αναδυόμενες οικονομίες.

Η Κίνα εντάσσεται στην τρίτη κατηγορία χωρών. Έχει πράγματι παρουσιάσει τρομερά εντυπωσιακή οικονομική ανάπτυξη, αυξάνοντας τις προσδοκίες αναφορικά με το ρόλο της στο συγκεκριμένο forum. Ακολουθώντας μεταρρυθμιστικές πολιτικές και ανοίγοντας της αγορά της, η οικονομία της Κίνας έχει εκτοξευθεί. Χαρακτηριστικά, το ΑΕΠ της έχει ξεπεράσει την Ιαπωνία ως τη δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου. Η Κίνα είναι επίσης μόνιμο μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ και θεωρείται ότι έχει εξασφαλίσει ένα «ηγετικό ρόλο» τόσο

στο επίπεδο των τυπικών θεσμών διεθνούς διακυβέρνησης, όσο και στο επίπεδο της άτυπης παγκόσμιας διακυβέρνησης του τύπου των φόρουμ «G».³⁵

Η Κίνα αντιμετωπίζεται όλο και περισσότερο ως μια μεγάλη παγκόσμια δύναμη. Ως εκ τούτου θα θεωρούνταν φυσικό ότι η χώρα να παρουσιάζει ισχυρή επιθυμία για εξέχουσα συμμετοχή στο σύστημα της παγκόσμιας διακυβέρνησης. Ωστόσο, παρόλο που η κινεζική κυβέρνηση έχει κατά το παρελθόν αναγνωρίσει ότι πρέπει να αναλάβει μεγαλύτερη ευθύνη στο πλαίσιο της διεθνούς κοινότητας, η χώρα εξακολουθεί να συμπεριφέρεται ως αναπτυσσόμενη χώρα. Για παράδειγμα, υπήρξε προβληματισμός για το αν η Κίνα θα πρέπει να είναι μέλος της ομάδας των 8, των ανεπτυγμένων χωρών. Η στάση της Κίνας ήταν επιφυλακτική και δεν επεδίωξε ενεργό ρόλο στο G8, επειδή θεώρησε πως οι συνθήκες δεν είναι ώριμες.

Αντίθετα με το G8, το G20 εντάσσει την Κίνα σε ένα πλαίσιο ισότητας με τις ανεπτυγμένες χώρες, αναφορικά με τη συμμετοχή της στην παγκόσμια οικονομική διακυβέρνηση. Δεδομένου ότι η Κίνα αποτελεί τη δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο, με πάνω από 1 τρισεκατομμύριο δολάρια σε συναλλαγματικά αποθέματα, αναμένεται να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στο G20.³⁶

Πράγματι, η Κίνα έχει ήδη συμβάλει σημαντικά στον συντονισμό των εθνικών πολιτικών των χωρών του G20 για την αντιμετώπιση της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, και έχει ενεργήσει προς την κατεύθυνση της μεταρρύθμισης των υφιστάμενου διεθνούς νομισματικού και οικονομικού συστήματος. Εν τούτοις, η Κίνα συχνά κατηγορείται πως εξακολουθεί να επικεντρώνεται στην εγχώρια ανάπτυξη και δεν είναι διατεθειμένη να αναλάβει παγκόσμια δράση. Στην πραγματικότητα, δεν εντοπίζεται ουσιαστική αλλαγή στη μετριοπαθή πολιτική που χαρακτηρίζει την Κίνα στο G20, η οποία δεν είναι αρκετά ισχυρή ώστε να καθορίσει την ατζέντα του και τη διαμόρφωση των διεθνών κανόνων. Η στρατηγική της κινεζικής κυβέρνησης συνοψίζεται στην ενεργή συμμετοχή στο forum, την υποβολή προτάσεων επί συγκεκριμένων θεμάτων, και τη συνεισφορά της στην παγκόσμια διακυβέρνηση, πάντα στο πλαίσιο των παγκόσμιων και περιφερειακών πολυμερών μορφωμάτων. Η στρατηγική αυτή αντανάκλα την έλλειψη εμπειρίας στο πεδίο της παγκόσμιας

³⁵ Alan S. Alexandroff, "The Gx Global Governance: China Faces G20 Leadership," *Global Review*, Vol.6, No.3, May/June 2010, p. 26.

³⁶ Yves Tiberghien, "Global Power Shifts and G20: A Geopolitical Analysis at the Time of the Seoul Summit," p.12-13

οικονομικής διακυβέρνησης και ταυτόχρονα οφείλεται εγχώρια οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα της χώρας.

Συχνά εμφανίζεται σε επιστημονικά άρθρα η επιχειρηματολογία που υποστηρίζει πως οι ανεπτυγμένες χώρες εξακολουθούν να κατέχουν το διαπραγματευτικό πλεονέκτημα, επειδή είναι περισσότερο ευθυγραμμισμένες αναφορικά με τα συμφέροντα τους, ενώ οι αναπτυσσόμενες χώρες έχουν πολύ διαφορετικές προσδοκίες, κάτι που φαίνεται να επιβεβαιώνεται όταν λάβει κανείς υπόψη τα όσα αναφέρθηκαν για τις πολιτικές που ακολουθούνται από τις παραπάνω χώρες.

3.4 Η λειτουργία της ομάδας

Σύμφωνα με πολλές απόψεις το G20 διαμορφώθηκε με βάση την ομάδα των επτά, με τη νέα ομάδα να αποτελεί ένα άτυπο φόρουμ για τη συζήτηση μεταξύ των βιομηχανικά πιο σημαντικών κρατών. Έτσι, χωρίς προεγκρίσεις, ψηφοφορίες και δεσμευτικές νομικά αποφάσεις τα κράτη αλληλεπιδρούν το ένα με το άλλο σαν ίσος προς ίσο. Η έμφαση δίνεται στην επίτευξη της συναίνεσης στα μεγάλα ζητήματα και τα μέλη ενθαρρύνονται ώστε να συζητούν ελεύθερα παρά να μιλούν από έτοιμα κείμενα.

Η ομάδα των 20 δεν έχει κανέναν μόνιμο γραμματέα ή προσωπικό. Οι υπηρεσίες γραμματείας παρέχονται από την εκάστοτε χώρα φιλοξενίας. Όπως το G7 έτσι και το G20 έχει μια διαδικασία η οποία προετοιμάζει το έδαφος για τις συνεδριάσεις των υπουργών οικονομικών και των διοικητών των κεντρικών τραπεζών. Συνήθως γίνονται δύο συνεδριάσεις το χρόνο. Επίσης πραγματοποιούνται σεμινάρια και εργαστήρια για τους αναπληρωτές τα οποία φιλοξενούνται συχνά από άλλες χώρες³⁷.

Για παράδειγμα, οι τρεις πρώτες εργαστηριακές ημερίδες έγιναν το 1997 στο Ρίο ντε Τζανέιρο στη Βραζιλία και είχαν ως θέμα τη μεταρρύθμιση των οργάνων του Bretton Woods. Στα εργαστήρια αυτά καλούνται ακαδημαϊκοί αλλά και εμπειρογνώμονες του ιδιωτικού τομέα ώστε να μοιραστούν την εξοικείωση τους με τους αναπληρωτές και τους κατώτερους υπαλλήλους και να συζητήσουν σχετικά θέματα. Το 2006, μετά από πρόταση της Αυστραλίας, οι ομάδες μελέτης εισήχθησαν σε μια ειδική βάση. Ο σκοπός των ομάδων μελέτης είναι να διατηρήσουν το στόχο για συνεχή εργασία και

³⁷ Rubio Márquez, V. (2007), *The G-20: A Practitioner's Perspective*, Global Economic Governance Programme, Oxford: University College

έρευνα μεταξύ των μελών του G20 και να συζητούν θέματα τα οποία δεν μπορούν να θέτουν ως κύριο θέμα συζήτησης σε μια συνεδρίαση. Για παράδειγμα, το 2006 μια ομάδα εργασίας κλήθηκε να συνεχίσει την εργασία των αναπληρωτών σχετικά με το θέμα της κινητικότητας και τα δημογραφικά ζητήματα της αγοράς εργασίας. Ένα σημαντικό και νέο χαρακτηριστικό γνώρισμα των G20 είναι η εκτενής χρήση του διαδικτύου. Κάθε χώρα που αναλαμβάνει τη προεδρεία καθιερώνει έναν ιστόχωρο για εκείνο το έτος. Εκτός όμως από τις πληροφορίες που είναι διαθέσιμες στο κοινό διατηρείται και μια περιοχή στην οποία έχουν πρόσβαση μόνο τα κράτη μέλη. Η εργασία η οποία έχει γίνει από τις ομάδες μελέτης στο μεσοδιάστημα πριν από τη ετήσια συνεδρίαση ταχυδρομείται στις χώρες μέλη.

Έτσι, οι προσκεκλημένες χώρες ήταν ευτυχείς που ένα νέο διεθνές φόρουμ ήταν καθιερωμένο και έτοιμο να αναγνωρίσει τη σημασία τους στη παγκόσμια οικονομία. Επίσης, ως θετικό στοιχείο εκλαμβάνεται η ίσος προς ίσος αντιμετώπιση των χωρών σε διεθνή οικονομικά και χρηματοοικονομικά ζητήματα³⁸.

Σίγουρα θα μπορούσαν να υπάρξουν θέματα και μια υποψία αρχικά με τις δαπάνες αυτού του νέου οργανισμού, υποψίες όμως που γρήγορα διαλύθηκαν. Είναι πλέον γεγονός πως οι συνεδριάσεις του G20 προσφέρουν μια ευκαιρία στους υπουργούς και στους κυβερνήτες των πιο σημαντικών αναπτυσσόμενων οικονομιών ώστε να συναντηθούν με τους ομολόγους τους και να συμμετάσχουν σε μια πραγματική συζήτηση σχετικά με τα ζητήματα τα οποία απασχολούν τη διεθνή κοινότητα.

Παρόλα αυτά υπήρξε έντονη αντίδραση από αναπτυσσόμενες χώρες οι οποίες δεν συμμετείχαν στην ομάδα των 20 και οι οποίες θεωρούσαν πως έχουν θέση στην ομάδα αυτή. Προκειμένου να ξεπεραστεί, όσο ήταν δυνατό το πρόβλημα αυτό προτάθηκε στις μικρότερες ευρωπαϊκές χώρες να δίνεται μια πρόσκληση η οποία να μεταφέρεται χρονικά ανάμεσα τους. Όμως δεδομένου ότι η ΕΕ εκπροσωπείται στις G20 ως μια ενιαία ομάδα η πρόταση αυτή απορρίφθηκε. Η τελική πρόταση η οποία και προκρίθηκε ήταν η ομάδα αυτή να περιλαμβάνει αυστηρά τις είκοσι πιο βιομηχανικά ανεπτυγμένες χώρες χωρίς περιθώριο για περαιτέρω εκπτώσεις και παραχωρήσεις.

³⁸ Rubio Márquez, V. (2007), *The G-20: A Practitioner's Perspective*, Global Economic Governance Programme, Oxford: University College

3.5 G20: Στόχοι, παγκοσμιοποίηση και εξέλιξη του θεσμού

3.5.1 Οι στόχοι του θεσμού

Στην ουσία οι G20 προέβλεψαν ότι η δημιουργία της ομάδας θα κάλυπτε τις ανησυχίες περί διασφάλισης της οικονομικής σταθερότητας και ζητήματα μακροπρόθεσμης ισορροπίας³⁹. Ουσιαστικά καμία σημαντική πτυχή της παγκόσμιας οικονομίας ή του διεθνούς οικονομικού συστήματος η οποία να είναι έξω από τα όρια της ομάδας. Επίσης, η ομάδα εστιάζει στο να μεταφράζει τα οφέλη της παγκοσμιοποίησης σε υψηλότερα εισοδήματα και σε περισσότερες ευκαιρίες για τους ανθρώπους σε όλο τον κόσμο. Η ομάδα των 20 όμως δεν είναι όργανο λήψης αποφάσεων. Αντί για αυτό, στόχος των Υπουργών των Οικονομικών ήταν να βοηθήσουν όλοι μαζί ώστε να διαμορφώσουν τη διεθνή ημερήσια διάταξη και να συζητήσουν οικονομικά και χρηματοοικονομικά ζητήματα, ακόμη και με χώρες που η συναίνεση σε τέτοια ζητήματα δεν ήταν δεδομένη. Όταν επιτεύχθηκε η συμφωνία μεταξύ των χωρών του forum, οριοθετήθηκαν μια σειρά από λειτουργικά και διαδικαστικά ζητήματα όπως ο αριθμός των αναπληρωτών οι οποίοι θα λαμβάνουν μέρος στις υπουργικές συναντήσεις, καθώς και το μέγεθος των αντιπροσωπειών. Επίσης, αποφασίστηκε η ομάδα των 20 να μην έχει μόνιμη γραμματεία.

Το κύριο θέμα το οποίο απασχόλησε την πρώτη συνεδρίαση των Υπουργών Οικονομικών, ήταν να εκδοθεί ένα ψήφισμα στο οποίο να περιλαμβάνεται ένας «οδικός χάρτης» σχετικά με προτάσεις για πρόληψη φαινομένων οικονομικής κρίσης. Στο πεδίο αυτό επιτεύχθηκε μια αρχική συναίνεση, καθώς οι ηγέτες του G20 συμφώνησαν πως προκειμένου να αποφευχθούν φαινόμενα κρίσεων στη παγκόσμια οικονομία, θα πρέπει να επικρατήσουν υγιείς μακροοικονομικές πολιτικές, οι οποίες για να είναι ουσιαστικές θα πρέπει να συνοδεύονται και από πολιτικές διατήρησης της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Όλα αυτά βέβαια έπρεπε να συμπληρωθούν από έναν κανονισμό διαχείρισης των οικονομικών κρίσεων τηρώντας παράλληλα τα διεθνή πρότυπα και κωδικούς. Το κρίσιμο αποτέλεσμα της συνεδρίασης αυτής ήταν η

³⁹ Samans, R., M. Uzan, and A. Lopez-Claros (2007), "The International Monetary Convention Project: A Public-Private Exploration of the Future of the International Monetary System." In *The International Monetary System, the IMF, and the G-20: A Great Transformation in the Making?* edited by R. Samans, M. Uzan, and A. Lopez-Claros, World Economic Forum, The Reinventing Bretton Woods Committee, Houndmills, Basingstoke, and New York: Palgrave Macmillan

απόφαση για την υποχρέωση των G20 υποβάλλουν έκθεση στο ΔΝΤ⁴⁰ για την τήρηση των διεθνών αποδεκτών προτύπων και κανόνων οι οποίοι και έχουν καθιερωθεί από τους διεθνείς οργανισμούς. Έτσι, τέτοιοι κώδικες και πρότυπα κάλυψαν μια σειρά από ζητήματα τα οποία περιελάμβαναν τη διαφάνεια των πολιτικών, σχετικά με την επίβλεψη των οικονομικών κάθε χώρας, τον απαιτούμενο έλεγχο και τις ρήτρες σε περίπτωση αφερεγγυότητας.

Επίσης, τα μέλη του G20 συμφώνησαν να επιτρέψουν στο ΔΝΤ να εξετάσει τις οικονομικές τους πολιτικές, στο πλαίσιο ενός προγράμματος αξιολόγησης των οικονομικών πολιτικών του forum. Συμφωνήθηκε έτσι, να δημιουργείται περιοδικά μια συνοπτική έκθεση στην οποία θα δημοσιεύονται τα αποτελέσματα των οικονομικών πολιτικών του G20 καθώς και η πρόοδος αυτών. Η προσπάθεια της ομάδας για την υιοθέτηση και από άλλες χώρες καλύτερων πρακτικών στη προσπάθεια να μειωθεί η ευπάθεια των κρατών απέναντι στις οικονομικές κρίσεις συνεχίστηκε μέχρι και το 2001. Τότε ξεκίνησε μια συζήτηση σύμφωνα με την οποία και ο ιδιωτικός τομέας θα έπρεπε να συνεισφέρει σε ένα σχέδιο πρόληψης για την αποφυγή οικονομικών κρίσεων στα κράτη μέλη. Στη θέση αυτή της ομάδας υπήρξαν πολλές και αντίθετες απόψεις.

Το 2001, το G20 διοργάνωσε το πρώτο working group στο οποίο συμμετείχαν ακαδημαϊκοί οικονομολόγοι, οι οποίοι και προσπάθησαν να υποστηρίξουν την αρχική θέση και να εξετάσουν τις αξίες των διαφορετικών καθεστώτων συναλλαγματικής ισοτιμίας, με σκοπό την άμβλυνση των διαφορών για το κρίσιμο αυτό ζήτημα⁴¹.

Αν και η ευελιξία της συναλλαγματικής ισοτιμίας ως εργαλείο διαχείρισης των κρίσεων θεωρήθηκε ευθέως μέσω μείωσης της ευπάθειας μιας χώρας στις οικονομικές κρίσεις, οι εταίροι συμφώνησαν πως το καλύτερο καθεστώς συναλλαγματικών ισοτιμιών είναι μια ιδανική κατάσταση η οποία και εξαρτάται από τις ιδιαίτερες περιστάσεις κάθε χώρας. Έτσι, ανεξάρτητα από το επιλεγμένο καθεστώς τα κράτη της G20 αποφάσισαν πως πρέπει να ισχύει από κοινού ένας εσωτερικός κανονισμός ο οποίος θα προστατεύει τις χώρες και θα είναι ουσιαστικός.

Ακόμη, υπήρξε συμφωνία για περισσότερο φιλελεύθερους και ρεαλιστικούς προϋπολογισμούς των κρατών της ομάδας οι οποίοι και θα λειτουργούν μέσα σε ένα

⁴⁰ Rubio Márquez, V. (2007), *The G-20: A Practitioner's Perspective*, Global Economic Governance Programme, Oxford: University College

⁴¹ Kenen, P. B., J. R. Shafer, N. L. Wicks, and C. Wyplosz (2004), *International Economic and Financial Cooperation: New Issues, New Actors, New Responses*. London: Centre for Economic Policy Research

καθεστώς δημοσιονομικού ορθολογισμού χωρίς απόκλιση από τις βασικές αρχές της ομάδας.

3.5.2 G20 και παγκοσμιοποίηση

Ένα ακόμη σημαντικό ζήτημα το οποίο προέκυψε την αρχή της δεκαετίας του 2000 ήταν οι προκλήσεις που τέθηκαν από την παγκοσμιοποίηση. Στη διάσκεψη του Σιάτλ, το 2000, και παρά το δυναμικό σκηνικό κατά της παγκοσμιοποίησης που είχε τότε δημιουργηθεί, οι ηγέτες του G20 επανέλαβαν την υποστήριξη τους για μια παγκόσμια οικονομία προς μια ενιαία οικονομική ολοκλήρωση. Υπογραμμίστηκε επίσης η σημασία των κοινωνικών προγραμμάτων τα οποία είναι τμήματα υγείων μακροοικονομικών πολιτικών τα οποία ως αναπόσπαστο κομμάτι της ελεύθερης οικονομίας μπορούν να συμβάλουν στη βιώσιμη ευημερία του παγκόσμιου οικονομικού συστήματος⁴².

Τα κράτη μέλη συμφώνησαν επίσης, στη κατεύθυνση αυτή, να ετοιμάσουν όλες εκείνες της μελέτες περίπτωσης οι οποίες θα εξηγούν πως οι μεμονωμένες χώρες θα μπορέσουν να ανταποκριθούν θετικά στις προκλήσεις οι οποίες τίθενται από την παγκοσμιοποίηση. Έτσι, στη συνδιάσκεψη του 2001 και αφού πρώτα είχαν γίνει οι απαραίτητες διεργασίες, συζητήθηκαν ζητήματα παγκοσμιοποίησης, βιοτικού επιπέδου και ισότητας. Ως μελέτη περίπτωσης παρουσιάστηκε μια μελέτη 200 χωρών της οποίας ο σκοπός ήταν να απεικονιστεί η ποικιλομορφία της εμπειρίας των G20 και να προσεχθούν προσεγγίσεις σχετικά με την αύξηση των παγκόσμιων αγορών για τα αγαθά, τις υπηρεσίες και το κεφάλαιο.

Η συνεδρίαση του G20, του 2001 πραγματοποιήθηκε δύο μήνες μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου. Αρχικά η συνεδρίαση είχε προγραμματιστεί να γίνει στο Νέο Δελχί της Ινδίας, όμως τελικά πραγματοποιήθηκε στην Οττάβα του Καναδά μετά από πρόσκληση της κυβέρνησης του Καναδά. Εκεί, σε απάντηση στις τρομοκρατικές επιθέσεις οι υπουργοί και οι κυβερνήτες των κρατών του G20 προέταξαν την αποφασιστικότητα τους για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Υιοθέτησαν και χρηματοδότησαν ένα περιεκτικό σχέδιο δράσης

⁴² Kirton, J. (2005), "From G7 to G20: Capacity, Leadership and Normative Diffusion in Global Financial Governance." Paper prepared for a panel on "Expanding Capacity and Leadership in Global Financial Governance: From G7 to G-20," International Studies Association Annual Convention, 1-5 March, Hawaii

πολύπλευρης συνεργασίας κατά της τρομοκρατίας ώστε να αμφισβητηθούν οι τρομοκράτες και να αποτραπεί η πρόσβαση τους στο χρηματοοικονομικό και το τραπεζικό σύστημα. Επίσης, έγινε προσπάθεια μέσω των Ηνωμένων Εθνών να δοθεί έμφαση στην ελεύθερη ανταλλαγή πληροφοριών ανάμεσα στα κράτη μέλη, για την πρόληψη ενάντια στη τρομοκρατία και την ενθάρρυνση των κρατών να συμμετάσχουν στη κοινή προσπάθεια για πρόληψη και καταστολή.

Είναι γεγονός πως κατά τη δεκαετία του 2000⁴³ η ομάδα G20 εστιάζει τη προσοχή της σε θεματικές όπως η παγκοσμιοποίηση και η νέα παγκόσμια οικονομική διακυβέρνηση, ζητήματα πρόληψης και καταστολής της τρομοκρατίας και η ρητή απαγόρευση της χρηματοδότησης αυτής. Εντούτοις και παρά ότι το θέμα της τρομοκρατίας από το 2001 και μετά αποτέλεσε μείζον ζήτημα, οι G20 αποφάσισαν πως το κρισιμότερο στοίχημα που έπρεπε να πετύχουν, ήταν η μείωση των επιπέδων της παγκόσμιας φτώχειας και η προσπάθεια για μια σταθερή και βιώσιμη παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη προς όφελος όλων.

Το 2003, το G20 μεταφέρθηκε στο Μεξικό και εκεί συνεχίστηκε η συζήτηση για τα προεξέχοντα ζητήματα των τελευταίων χρόνων όπως η παγκοσμιοποίηση, η καταπολέμηση της παγκόσμιας φτώχειας και η καταστολή της τρομοκρατίας. Στην ατζέντα της συνεδρίασης προστέθηκαν και ζητήματα σχετικά με την πρόληψη της κατάχρησης του οικονομικού συστήματος και την προώθηση της ανταλλαγής πληροφοριών σε οικονομικό επίπεδο.

Σημαντικό μέγεθος το οποίο συζητήθηκε στη συνδιάσκεψη του Μεξικό, ήταν η πρόταση για την υλοποίηση μιας συλλογικής δράσης σχετικά με το διεθνή δανεισμό⁴⁴. Αυτές οι προτάσεις συλλογικής δράσης, παρέχουν ένα πλαίσιο προστασίας για τα χρέη σε περίπτωση που ο δανειζόμενος δεν μπορεί να αποπληρώσει την οφειλή του. Ως αποτέλεσμα αυτής της προληπτικής δράσης ήταν πολλοί επενδυτές να φοβηθούν πως μια τέτοια ρύθμιση θα προκαλέσει υψηλό ρίσκο στις επενδύσεις τους και αιτήθηκαν υψηλά επιτόκια ως ασφάλιστρα κινδύνου. Βέβαια σύμφωνα με μελέτες της ομάδας των G20, τέτοιοι ισχυρισμοί ήταν αβάσιμοι. Προκειμένου να ξεπεραστεί το αδιέξοδο και το αρχικό μούδιασμα αγορών και

⁴³ Culpepper, R. (2000), "Systemic Reform at a Standstill: A Flock of "Gs" in Search of Global Financial Stability." Paper commissioned by the Commonwealth Secretariat, May

⁴⁴ De Brouwer, G. 2007. "Institutions to Promote Financial Stability: Reflections on East Asia and an Asian Monetary Fund." In *The International Monetary System, the IMF, and the G-20: A Great Transformation in the Making?* edited by R. Samans, M. Uzan, and A. Lopez-Claros, World Economic Forum, The Reinventing Bretton Woods Committee, Houndmills, Basingstoke, and New York: Palgrave Macmillan

επενδυτών τα κράτη μέλη της συμμαχίας έπρεπε να δώσουν το καλό παράδειγμα. Έτσι, οι χώρες του G20 κλήθηκαν να καταθέσουν προτάσεις συλλογικής δράσης σε ζητήματα που σχετίζονται με δάνεια σε ξένο νόμισμα. Η κίνηση αυτή ενθάρρυνε τις μικρότερες, αναπτυσσόμενες χώρες και έδωσε χώρο για τη δημιουργία επενδύσεων.

3.5.3 G20: Η εξέλιξη του θεσμού

Η αρχική σκέψη για τη δημιουργία του G20 είχε τις βάσεις της σε προγενέστερες δομές όπως το G7 και το G8. Ο σκοπός δημιουργίας της ομάδας των είκοσι ήταν να δημιουργηθεί μια άτυπη συμμαχία των είκοσι πιο ισχυρά βιομηχανικών χωρών του πλανήτη. Η συμφωνία αυτή, αποσκοπούσε στη δημιουργία μιας ένωσης προκειμένου οι πλουσιότερες χώρες του κόσμου, να υιοθετήσουν δράσεις κατά της παγκόσμιας φτώχειας, μέτρα υπέρ της μείωσης των ανισοτήτων μεταξύ των πλούσιων και των αναπτυσσόμενων χωρών του κόσμου, δράσεις κατά της φτώχειας που μαστίζει τις χώρες της Αφρικής κτλ.

Στη πορεία όμως και ειδικότερα από την αρχή της δεκαετίας του 2000 και μετά το G20, λόγω και των ιδιαίτερων συνθηκών της εποχής, κλήθηκε να λάβει ενεργό ρόλο στην αντιμετώπιση μιας σειράς από ζητημάτων που προέκυψαν. Θέματα όπως η τρομοκρατία και η καταπολέμηση αυτής, τα δημόσια οικονομικά των κρατών μελών αλλά και οι κανόνες που τέθηκαν, έδωσαν στην ομάδα G20 ενεργό ρόλο στο παγκόσμιο οικονομικό γίγνεσθαι. Η επιρροή του G20 σήμερα, είναι τέτοιου βαθμού, που ορισμένοι θεωρούν πως οι ηγέτες των είκοσι κρατών αποτελούν μια μορφή Παγκόσμιας Διακυβέρνησης και πως οι αποφάσεις για τα σημαντικότερα ζητήματα, οι οποίες καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την παγκόσμια οικονομία, αποφασίζονται στις συναντήσεις της ομάδας⁴⁵.

Προκειμένου να δούμε τις δράσεις που έχει αναπτύξει η ομάδα και τα ζητήματα τα οποία κατά καιρούς την έχουν απασχολήσει, στο παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται αναλυτικά οι συναντήσεις της G20 των τελευταίων ετών, η χώρα που φιλοξένησε τη καθεμία από αυτές καθώς και τα κυριότερα θέματα που συζητήθηκαν εκεί, όπως αυτά προκύπτουν από τα πρακτικά που δόθηκαν στη δημοσιότητα.

⁴⁵ Bergsten, C. F. (2004) "The G-20 and the World Economy," Statement to the Deputies of the G-20, Leipzig, Germany, 4 March 2004, *World Economics*, 5, (3): 27-36

Έτος	Χώρα φιλοξενίας	Σημαντικότερα θέματα που συζητήθηκαν
1999	Καναδάς	<ol style="list-style-type: none"> 1. Πρόληψη της οικονομικής κρίσης και ψήφισμα 2. Αλλαγές σχετικές με την παγκοσμιοποίηση
2000	Καναδάς	<ol style="list-style-type: none"> 1. Πρόληψη της οικονομικής κρίσης και ψήφισμα 2. Αλλαγές σχετικές με την παγκοσμιοποίηση
2001	Καναδάς	<ol style="list-style-type: none"> 1. Πρόληψη της οικονομικής κρίσης και ψήφισμα 2. Αλλαγές σχετικές με την παγκοσμιοποίηση 3. Χρηματοδότηση δράσεων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας
2002	Ινδία	<ol style="list-style-type: none"> 1. Πρόληψη της οικονομικής κρίσης και ψήφισμα 2. Αλλαγές σχετικές με την παγκοσμιοποίηση 3. Χρηματοδότηση

		<p>δράσεων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας</p> <p>4. Ανάπτυξη δράσεων για καταπολέμηση φτώχειας</p>
2003	Μεξικό	<p>1. Πρόληψη της οικονομικής κρίσης και ψήφισμα</p> <p>2. Αλλαγές σχετικές με την παγκοσμιοποίηση</p> <p>3. Χρηματοδότηση δράσεων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας</p> <p>4. Ανάπτυξη δράσεων για καταπολέμηση φτώχειας</p> <p>5. Οικονομική κατάχρηση / οικονομικό έγκλημα</p> <p>6. Αναπροσαρμογή χρηματοοικονομικού τομέα</p>
2004	Γερμανία	<p>1. Πρόληψη της οικονομικής κρίσης και ψήφισμα</p> <p>2. Αλλαγές σχετικές με την παγκοσμιοποίηση</p> <p>3. Χρηματοδότηση δράσεων για την</p>

		<p>καταπολέμηση της τρομοκρατίας</p> <p>4. Οικονομική κατάχρηση / οικονομικό έγκλημα</p> <p>5. Αναπροσαρμογή χρηματοοικονομικού τομέα</p> <p>6. Δημογραφικά ζητήματα</p> <p>7. Περιφερειακή οικονομική ολοκλήρωση</p> <p>8. Πολιτικές που σχετίζονται με τη προστασία των προσωπικών δεδομένων και την ανταλλαγή πληροφοριών</p>
2005	Κίνα	<p>1. Ανάπτυξη δράσεων για καταπολέμηση φτώχειας</p> <p>2. Οικονομική κατάχρηση / οικονομικό έγκλημα</p> <p>3. Δημογραφικά ζητήματα</p> <p>4. Πολιτικές που σχετίζονται με τη προστασία των προσωπικών δεδομένων και την ανταλλαγή πληροφοριών</p> <p>5. Αναμόρφωση</p>

		συστήματος Bretton Woods
2006	Αυστραλία	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ανάπτυξη δράσεων για καταπολέμηση φτώχειας 2. Δημογραφικά ζητήματα 3. Πολιτικές που σχετίζονται με τη προστασία των προσωπικών δεδομένων και την ανταλλαγή πληροφοριών 4. Αναμόρφωση συστήματος Bretton Woods 5. Εμπόριο και οικονομικές επιπτώσεις
2007	Νότιος Αφρική	<ol style="list-style-type: none"> 1. Πολιτικές που σχετίζονται με τη προστασία των προσωπικών δεδομένων και την ανταλλαγή πληροφοριών 2. Αναμόρφωση συστήματος Bretton

		Woods 3. Εμπόριο και οικονομικές επιπτώσεις 4. Δημοσιονομικές πολιτικές
--	--	---

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

3.6 Κριτική απέναντι στην ομάδα G20

Αν η ομάδα των 7, η οποία ιδρύθηκε το 1975 ήταν ένας παγκόσμιος θεσμός διακυβέρνησης ο οποίος έδωσε τις κατευθυντήριες γραμμές της παγκόσμιας οικονομικής ανάπτυξης, η ομάδα των G20, η οποία περιλαμβάνει πλέον και τις αναδυόμενες οικονομίες είναι ένα παγκόσμιος θεσμός διακυβέρνησης με ακόμη μεγαλύτερη ανταπόκριση. Το G20 είχε αρχικά σχεδιαστεί ως μια προσωρινή λύση αλλά τώρα έχει εξελιχθεί σε ένα κυρίαρχο φόρουμ για την παγκόσμια οικονομική συνεργασία.

Παρόλα αυτά το G20 συνεχίζει να ενισχύει την τάση για την ανάδειξη των «συστημικά σημαντικών», αποτέλεσμα της οποίας είναι η συντριπτική πλειοψηφία των εθνών να μην έχει επιρροή σε θέματα που ην επηρεάζουν αποφασιστικά. Ακόμα, υποστηρίζεται πως το forum υπονομεύει το υπάρχον σύστημα της πολυμερούς συνεργασίας, σε ιδρύματα όπως το ΔΝΤ, η Παγκόσμια Τράπεζα και τα Ηνωμένα Έθνη, προκαλώντας δυσαρέσκεια. Τέλος, τα προβλήματα που η διεθνής κοινότητα αντιμετωπίζει σήμερα, όπως οι παγκόσμιες ανισοροπίες, η κλιματική αλλαγή και η αύξηση της φτώχειας, δεν είναι δυνατόν να βρουν λύσεις στο πλαίσιο ενός άτυπου forum ηγετών, που στερείται την αρμοδιότητα δεσμευτικών αποφάσεων.

Από την άλλη όμως δεν πρέπει να παραγνωρίζουμε και τη κριτική που δέχεται η συμμαχία των G20 και που επικεντρώνεται σε δύο άξονες:

- α. Στην αποτελεσματικότητα της συμμαχίας συνολικά και
- β. Στη νομιμότητα των αποφάσεων αυτής καθώς και στη νομιμοποίηση που έχει η συμμαχία G20 να λαμβάνει αποφάσεις σε τόσο μεγάλη κλίμακα οι οποίες να επηρεάζουν την παγκόσμια οικονομία

Λόγω όλων αυτών έχει ενισχυθεί στο διεθνή διάλογο η αντίληψη πως η G20 δεν είναι ιδιαίτερα *αποτελεσματική* ως οργανισμός, κυρίως επειδή οι αποφάσεις της δεν έχουν δεσμευτική ισχύ και πως δεν έχει ισχυρή *νομιμοποιητική* βάση κάτι που αποτελεί εμπόδιο για την περαιτέρω ανάπτυξη της.

3.6.1 Αποτελεσματικότητα

Η βασική δυσκολία στην διατύπωση εμπειριστατωμένης άποψης αναφορικά με την αποτελεσματικότητα του φόρουμ, είναι πως κανείς δεν μπορεί να γνωρίζει τις εξελίξεις που θα λάμβαναν χώρα στην παγκόσμια οικονομική διακυβέρνηση εάν απουσίαζε το φόρουμ των ηγετών του G20.

Οι υποστηρικτές του forum έχουν σημειώσει δύο περιπτώσεις αποτελεσματικότητας και επιτυχίας του. Η πρώτη περίπτωση είναι η μεταρρύθμιση των θεσμικών οργάνων του **Bretton Woods** και η δεύτερη είναι η νέα συμφωνία για τη ρύθμιση του διεθνούς τραπεζικού συστήματος, η λεγόμενη συμφωνία **Βασιλεία 3**.

Ξεκινώντας από τις μεταρρυθμίσεις στα θεσμικά όργανα του Bretton Woods, στη βιβλιογραφία υπάρχει η τάση οι απόψεις να κλείνουν προς την άποψη ότι το G20 προσέφερε κρίσιμη ώθηση στις εν εξελίξει διαδικασίες μεταρρύθμισης και ενδυνάμωσε τη φωνή των κρατών στη Παγκόσμια Τράπεζα και στο ΔΝΤ. Όταν οι ηγέτες του G20 όρισαν ως στόχο τη μετακίνηση των δικαιωμάτων ψήφου από τις ανεπτυγμένες προς τις αναπτυσσόμενες χώρες και τις υπό μετάβαση οικονομίες στα δύο θεσμικά όργανα, η κατάσταση άρχισε να αλλάζει με ταχύτερους ρυθμούς απ' ότι στο παρελθόν. Στην περίπτωση της Παγκόσμιας Τράπεζας, για παράδειγμα, συνέβη ένας σημαντικός επαναπροσδιορισμός της συμμετοχής και της μετατόπισης των ψήφων από τις ανεπτυγμένες χώρες προς τις αναπτυσσόμενες.

Είναι δύσκολο κανείς να δει αυτό το αποτέλεσμα της μεταρρύθμισης ως σημαντικό στοιχείο της αποτελεσματικότητας του G20. Η πρώτη φάση της μεταρρύθμισης της Παγκόσμιας Τράπεζας ολοκληρώθηκε πριν από την πρώτη σύνοδο κορυφής του forum. Η διαδικασία μεταρρύθμισης της Παγκόσμιας Τράπεζας δεν είναι ακριβώς όπως μαρτυρούν τα αποτελέσματα του G20, εκτός ίσως από την έννοια της επιτάχυνσης της ολοκλήρωσης μιας αρνητικής εξέλιξης.

Όσον αφορά το νέο διεθνές τραπεζικό πρότυπο, γνωστό και ως Βασιλεία 3, πρέπει να αναφερθεί πως πρώτον, ως αποτέλεσμα των έντονων πιέσεων του τραπεζικού κλάδου η Βασιλεία 3 ορίζει ότι οι κανονισμοί της μπορούν να εφαρμοστούν σταδιακά από το 2015 έως και το 2019, κάτι που πιθανόν θα επιτρέψει σε διεθνείς τράπεζες για ακόμη μια φορά να αγνοήσουν τις νέες μορφές ρύθμισης και να προχωρήσουν σε νέα

συμφωνία και δεύτερον, η ίδια η συμφωνία δεν έχει τη βαρύτητα που θα περίμενε κανείς.

Σίγουρα μπορεί να υποστηριχθεί πως το G20 δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνο για τις παραλείψεις της Επιτροπής της Βασιλείας, αλλά πρέπει κανείς να λάβει υπόψιν, πως τα μέλη της Επιτροπής της Βασιλείας είναι σε μεγάλο βαθμό οι Υπουργοί Οικονομικών και οι Διοικητές των Κεντρικών Τραπεζών των κρατών του ίδιου του forum. Αν το G20 δεν μπορεί να πείσει μια επιτροπή Υπουργών Οικονομικών και Διοικητικών Κεντρικών Τραπεζών, να παραδώσει ένα αποτέλεσμα που να οδηγήσει σε αυτό το σημαντικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων, τότε ο ρόλος του στην Παγκόσμια Οικονομία, δεν μπορεί να θεωρηθεί εξαιρετικά σημαντικός.

3.6.2 Νομιμοποίηση

Είναι σημαντικό για τη δράση του G20 και το ρόλο που καλείται να διαδραματίσει στο παγκόσμιο σύστημα οικονομικής διακυβέρνησης, να είναι σε θέση ισχυρίζεται πως απολαμβάνει ευρεία νομιμοποίηση. Ως forum για την παγκόσμια οικονομία, πρέπει κατά κάποιο τρόπο εκπροσωπεί, να αντικατοπτρίζει την παγκόσμια οικονομία. Η συγκεκριμένη νομιμοποίηση εξαρτάται από δύο παράγοντες: το οικονομικό μέγεθος και την έννοια της ευρείας συμμετοχής.

Όπως είδαμε συνολικά τα μέλη του G20, αποτελούν περίπου το 90 τοις εκατό του παγκόσμιου ακαθάριστου εθνικού προϊόντος, το 80 τοις εκατό του παγκόσμιου εμπορίου, καθώς και τα δύο τρίτα του παγκόσμιου πληθυσμού. Το οικονομικό βάρος του G20 και η ευρεία συμμετοχή δίνει ένα υψηλό βαθμό νομιμότητας και επιρροής στη διαχείριση της παγκόσμιας οικονομίας και του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Όσον αφορά τα επίσημα μέλη του G20, είναι σκόπιμο να αναφερθεί πως ο συνδυασμός των δεκαενέα κρατών – μελών με ένα περιφερειακό οργανισμό, όπως η ΕΕ, αποτελεί μια ιδιαίτερη κατασκευή. Ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες έχουν διπλή εκπροσώπηση, ενώ μια σειρά από ευρωπαϊκές χώρες που δεν είναι μέλη της ΕΕ που δεν εκπροσωπούνται καθόλου. Για παράδειγμα, το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει 47 μέλη, σε σύγκριση με τα 27 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπλέον τίθεται το ερώτημα του γιατί η ΕΕ είναι ο μόνος περιφερειακός οργανισμός που έχει συμπεριληφθεί.

Επίσης, πρέπει να τονιστεί ότι τα επίσημα μέλη συμμετέχουν σε συνόδους κορυφής του G20 με τρεις εκπροσώπους - τον αρχηγό του κράτους, τον υπουργό Οικονομικών και έναν ανώτερο δημόσιο υπάλληλο (G20 Sherpas) - ενώ για τους άλλους συμμετέχοντες, όπως οι Προεδρίες των χωρών που εκπροσωπούν περιφερειακά όργανα ή διεθνείς οργανισμούς (ΔΝΤ για παράδειγμα) παρίσταται ένα μόνο πρόσωπο. Επιπλέον, είναι εξαιρετικά σπάνιο οι εν λόγω συμμετέχοντες να αντιμετωπίζονται ως ισότιμοι εταίροι στις συζητήσεις και τις διαπραγματεύσεις που λαμβάνουν χώρα σε επίπεδο Υπουργών Οικονομικών και Διοικητών Κεντρικών Τραπεζών για την προετοιμασία των συνόδων κορυφής του G20 .

Ως εκ τούτου, έχει ιδιαίτερη σημασία, να αναπτυχθούν κριτήρια για τη συμμετοχή περιφερειακών και διεθνών οργανισμών στις συζητήσεις του G20, ώστε η παρουσία αντιπροσώπων τους να μην επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια του κράτους μέλους υποδοχής συνόδου κορυφής. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό επίσης, όλοι αυτοί οι δρώντες του διεθνούς οικονομικού συστήματος να αντιμετωπίζονται επί ίσοις όροις, καθώς μια τέτοια πρακτική θα ενισχύσει τη νομιμοποίηση του forum .

Ακόμα ένα χαρακτηριστικό της σύστασης του G20, στη σημερινή της μορφή που θεωρείται ότι αφαιρεί από τη νομιμοποιητική της βάση, αποτελεί το γεγονός πως δεν είναι «ενδεικτική» της παγκόσμιας οικονομίας. Πρώτον, η μόνη αφρικανική χώρα του forum είναι η Νότια Αφρική, ενώ υπάρχουν έξι χώρες από κάθε μία από τις άλλες τρεις κύριες περιοχές του κόσμου, όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί⁴⁶. Η υποεκπροσώπηση της Αφρικής έχει δώσει αφορμή για πολλές επικρίσεις και η Αφρικανική Ένωση (AU) έχει επανειλημμένα διαμαρτυρηθεί, κάνοντας έκκληση προς τους ηγέτες του G20 να λάβουν σοβαρά υπόψιν το δικαίωμα της Αφρικής να είναι ενεργός παίκτης στις διαδικασίες που λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο της. Από τη σκοπιά των αφρικανικών χωρών, το G20 δεν αντανάκλα μια νέα παγκόσμια οικονομική τάξη, αλλά αποτελεί επέκταση της προϋπάρχουσας. Όπως και στην περίπτωση των ενστάσεων της ASEAN, η κριτική αυτή έχει εξεταστεί σε μεταγενέστερες συνόδους κορυφής μέσω ad hoc προσκλήσεων από την πλευρά του κράτους μέλους που φιλοξενεί τη σύνοδο κορυφής. Έτσι, η Αιθιοπία και το Μαλάουι κλήθηκαν στις συνόδους κορυφής του Τορόντο και της Σεούλ.

⁴⁶ Vestergaard J., The G20 and Beyond: Towards effective global economic governance, DIIS REPORT 2011:04, p. 33

	<i>Low-income countries</i>	<i>Middle-income countries</i>	<i>High-income countries</i>	<i>Total</i>
Africa	0	South Africa		1
Americas & Australasia	0	Argentina, Brazil, Mexico	Australia, Canada, USA	6
Asia	0	China, India, Indonesia	Japan, Korea, Saudi Arabia	6
Europe	0	Russia, Turkey	France, Germany, Italy, UK	6
<i>Total</i>	<i>0</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>19</i>

Δεύτερον, καμία χώρα χαμηλού εισοδήματος δεν περιλαμβάνεται στο G20, ενώ αντίθετα οι χώρες μεσαίου και υψηλού εισοδήματος εκπροσωπούνται ικανοποιητικά, όπως φαίνεται, εννέα και δέκα χώρες αντίστοιχα. Η εξέλιξη αυτή αντανακλά την αρχική πρόθεση για τη δημιουργία ενός φόρουμ «συστημικά σημαντικών» οικονομιών. Σήμερα όμως, η απουσία κάθε χώρας με χαμηλό εισόδημα είναι προβληματική. Το ίδιο ισχύει και για την απουσία των μικρών, ανοικτών οικονομιών, οι οποίες είναι ίσως οι πιο συνηθισμένες στην παγκόσμια οικονομία, αλλά δεν περιλαμβάνονται στο G20 ώστε να εκφράσουν απόψεις και ανησυχίες.

Είναι, φυσικά, μια θετική εξέλιξη το γεγονός ότι οι χώρες του G7, σήμερα, αισθάνονται την ανάγκη συστηματικής διαβούλευσης με τις δυναμικές αναδύμενες οικονομίες της αγοράς, σχετικά με τη μελλοντική ανάπτυξη και τη σταθερότητα της παγκόσμιας οικονομίας.

3.6.3 Προτάσεις για την διεύρυνση της νομιμοποιητικής βάσης της G20

Μια συνήθης μέθοδος ενίσχυσης νομιμοποίησης που ακολουθείται από τους διεθνείς θεσμούς τυπικής και άτυπης οικονομικής διακυβέρνησης, είναι η θέσπιση αντικειμενικών κριτηρίων για τη συμμετοχή των μελών. Στην περίπτωση της G20 αυτά θα μπορούσαν να είναι διέπονται από τις εξής αρχές:

- Το βάρος στην παγκόσμια οικονομία, ΑΕΠ.
- Το ποσοστό επί του παγκόσμιου πληθυσμού.

- Την περιφερειακή ενσωμάτωση, διασφαλίζοντας ότι όλες οι περιφέρειες εκπροσωπούνται επαρκώς.
- Την ενσωμάτωση όλων των τύπων των χωρών, από την ταξινόμηση με βάση το εισόδημα.

Με την εφαρμογή των συγκεκριμένων κριτηρίων θα μπορούσαν να εκπροσωπούνται οι κορυφαίες 16 χώρες ως ποσοστό του ΑΕΠ, το οποίο μετράται σε όρους αγοραστικής δύναμης και τέσσερις επιπλέον χώρες ώστε στα μέλη της G20 να περιλαμβάνονται τρεις τουλάχιστον χώρες από κάθε μία από τις περιοχές του κόσμου, όπως χωρίζονται στον ανωτέρω πίνακα (σελ.48). Οι πρόσθετες τέσσερις χώρες που θα επιλέγονταν με βάση το ΑΕΠ, το μέγεθος του πληθυσμού, και τη γεωγραφική περιφέρεια.

Τέλος, μια εναλλακτική επιλογή θα ήταν η προσθήκη μιας σκανδιναβικής χώρας. Οι Σκανδιναβοί αντιπροσωπεύουν περισσότερο από 2,31 τοις εκατό του ΑΕΠ στον κόσμο (1.347 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ) και ως εκ τούτου έχουν περισσότερο οικονομικό βάρος από ό, τι ορισμένα μέλη της G20, όπως ο Καναδάς, η Ινδία, η Ρωσία, η Αυστραλία, η Κορέα και η Ινδονησία, ώστε έστω τυπικά να θεωρείται απαραίτητη η συμμετοχή τους στα βασικά όργανα της παγκόσμιας οικονομικής διακυβέρνησης.

3.7 Η ρωσική Προεδρία της G20 -2013.

Η Ρωσία ανέλαβε την προεδρία του G20 για πρώτη φορά την 1η Δεκεμβρίου 2012. Η Σύνοδος Κορυφής των ηγετών του G20, που θα πραγματοποιηθεί στην Αγία Πετρούπολη στις 5 - 6 Σεπτέμβρη 2013, είναι το κυριότερο γεγονός

στο πλαίσιο του forum για το 2013.

Για τη συγκεκριμένη σύνοδο έχει δημιουργεί επίσημη διαδικτυακή σελίδα καθώς και το άνωθεν λογότυπο. Τα χρώματα του λογότυπου είναι τα χρώματα της ρωσικής σημαίας, ενώ το γραφικό στοιχείο του, είναι μια έκφραση της βούλησης για την

πρόοδο, τη μετατροπή και τη δέσμευση για την καινοτομία, αρχές που διέπουν την λειτουργία της Ομάδας των Είκοσι, όπως αναφέρεται και στο site που έχει δημιουργηθεί. Ο συνδυασμός των στοιχείων του λογότυπου, με τα διάφορα σχήματα και χρώματα που συνυπάρχουν αρμονικά συμβολίζει επίσης την ενότητα, μια βασική ιδέα για το G20.

Βασικός στόχος της ρωσικής προεδρίας είναι να επικεντρωθούν οι προσπάθειες του G20 στην ανάπτυξη ενός συνόλου μέτρων που αποσκοπούν στην ενίσχυση της βιώσιμης, χωρίς αποκλεισμούς και ισόρροπης ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε όλο τον κόσμο. Η αντιμετώπιση σημαντικών προκλήσεων για την παγκόσμια οικονομία είναι ένα παραδοσιακό επίκεντρο της ατζέντας του G20. Η Ρωσία στοχεύει στην εξασφάλιση της συνέχειας του διαλόγου, διευκολύνοντας την περαιτέρω υλοποίηση των δεσμεύσεων του forum και με βάση τα αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί.

Η συζήτηση για όλα διασυνδεδεμένα θέματα της ημερήσιας διάταξης του G20 οργανώνεται γύρω από τρεις πρωταρχικές προτεραιότητες, οι οποίες συνολικά στοχεύουν στην έναρξη του νέου κύκλου οικονομικής ανάπτυξης. Πιο συγκεκριμένα αυτές είναι:

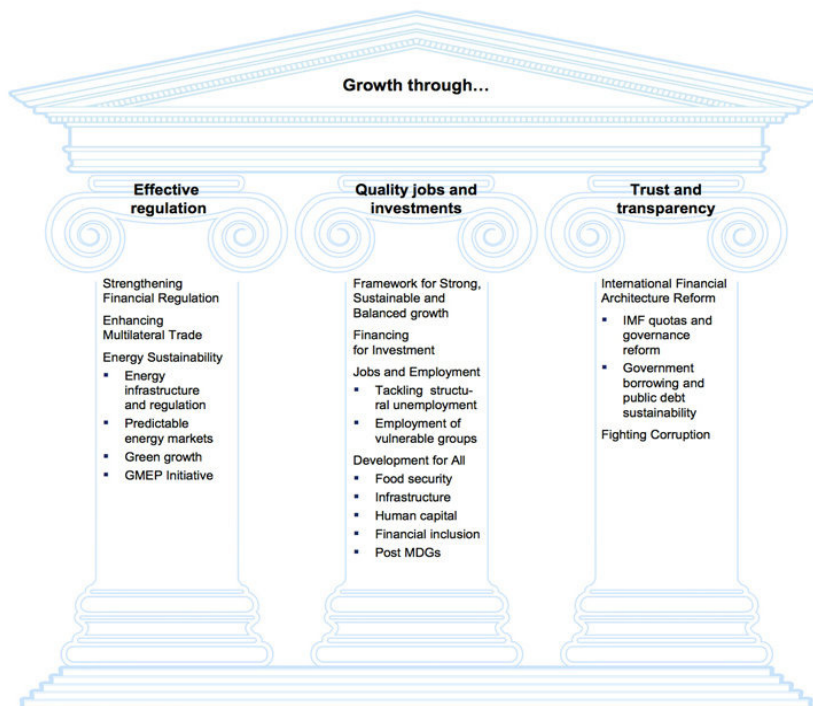
1. Ανάπτυξη μέσω ποιοτικών θέσεων εργασίας και των επενδύσεων
(Growth through quality jobs and investment)
2. Ανάπτυξη μέσω της εμπιστοσύνης και της διαφάνειας
(Growth through trust and transparency)
3. Ανάπτυξη μέσω της αποτελεσματικής ρύθμισης
(Growth through effective regulation)

Οι προτεραιότητες που έχουν τεθεί από τη ρωσική Προεδρία, αποτελούν το πρίσμα υπό το οποίο η ίδια προτείνει να εξετασθεί και να συζητηθεί η ατζέντα του G20 το 2013, η οποία αποτελείται από τους εξής οκτώ (8) τομείς:

- Πλαίσιο για μια ισχυρή, βιώσιμη και ισόρροπη ανάπτυξη
- Θέσεις εργασίας και απασχόληση
- Μεταρρύθμιση της διεθνούς οικονομικής αρχιτεκτονικής
- Ενίσχυση δημοσιονομικής σταθερότητας

- Ενεργειακή βιωσιμότητα
- Ανάπτυξη για όλους
- Ενίσχυση του πολυμερούς εμπορίου
- Η καταπολέμηση της διαφθοράς

Το πρόγραμμα ανάπτυξης, μέσω του G20, που προτάθηκε από τη Ρωσική Προεδρία, παρουσιάζεται σχηματικά στην παρακάτω εικόνα, η οποία έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Προεδρίας⁴⁷, με τις τρεις βασικές προτεραιότητες να βρίσκονται στην οροφή του ναού και τα επιμέρους θέματα της κάθε ενότητας να αναφέρονται στις στήλες.

Η ασθενής παγκόσμια ανάπτυξη που παρατηρείται, σχετίζεται σαφώς με πολλά από τα οικονομικά προβλήματα παγκοσμίως, συμπεριλαμβανομένης της επιδείνωσης των δημοσιονομικών μεγεθών και των ισολογισμών των τραπεζών. Το γεγονός πως έχει κλονιστεί η εμπιστοσύνη των καταναλωτών, επηρεάζει την ιδιωτική κατανάλωση και τις επενδύσεις, με αρνητικές συνέπειες για την απασχόληση. Η δομή του προγράμματος εργασιών του G20 για το 2013 έχει σχεδιαστεί με σκοπό να αντιμετωπίσει αυτές τις προκλήσεις.

⁴⁷ <http://www.g20.org/>

➤ **Πλαίσιο για μια ισχυρή, βιώσιμη και ισόρροπη ανάπτυξη.**

(Framework for strong, sustainable and balanced growth)

Η ρωσική προεδρία, υποστηρίζει ότι οι κοινοί στόχοι για την παγκόσμια ανάπτυξη μπορεί να επιτευχθούν, και να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη μεταξύ των διαφόρων δρώντων της παγκόσμιας οικονομίας.

Έχουν αναληφθεί ήδη αποφασιστικές δράσεις από το G20, για να αποκαταστήσει και να ενισχύσει την παγκόσμια ανάπτυξη. Παρ' όλα αυτά, η παγκόσμια οικονομική ανάκαμψη εξακολουθεί να είναι εύθραυστη και οι μεγάλοι κίνδυνοι παραμένουν, ενισχύοντας έτσι την ανάγκη για μια σε βάθος ανάλυση των οικονομικών πολιτικών και καλά συντονισμένες δράσεις των οικονομιών των κρατών μελών του G20.

Μία από τις προτεραιότητες της ρωσικής προεδρίας είναι να αντιμετωπίσει αυτό το πρόβλημα μέσω της περαιτέρω ανάπτυξης του πλαισίου για ισχυρή, βιώσιμη και ισόρροπη ανάπτυξη. Το πλαίσιο της Ομάδας Εργασίας (FWG) θα ασχοληθεί με τις ακόλουθες θεματικές:

- Αναθεώρηση των ειδικών ανά χώρα μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων δημοσίου χρέους και να αναπτύξουν στρατηγικές για την επίτευξή τους
- Ενίσχυση της διαδικασίας αξιολόγησης με την επέκταση του αριθμού των δεικτών, ώστε να καταστεί δυνατή η ολοκληρωμένη και ακριβή μακροοικονομική ανάλυση
- Ανάλυση των επίμονων ανισοτήτων μεταξύ των μελών του G20 στον τομέα της δημοσιονομικής, νομισματικής, συναλλαγματικής ισοτιμίας και των διαρθρωτικών πολιτικών τομέων.

Η χρηματοδότηση για επενδύσεις, αποτελεί μια εκ των βασικών προϋποθέσεων για την οικονομική ανάπτυξη και ένα κύριο παράγοντα για τη δημιουργία θέσεων εργασίας . Ωστόσο, μετά την παγκόσμια οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση των τελευταίων ετών, τα επίπεδα των διαφόρων τύπων των επενδύσεων έχουν μειωθεί σημαντικά , ειδικά στις ανεπτυγμένες χώρες . Το κύριο έργο του G20 είναι συμβάλλει στην προώθηση ενός τέτοιου περιβάλλοντος, που θα ευνοεί τη χρηματοδότηση των επενδύσεων και τον εντοπισμό νέων πηγών για μακροπρόθεσμες επενδύσεις στο σημερινό παγκόσμιο οικονομικό τοπίο, προκειμένου να συμβάλει στην επίτευξη του στόχου για ισχυρή, βιώσιμη και ισόρροπη ανάπτυξη .

Η ρωσική Προεδρία έχει κάνει ανάλογο σχεδιασμό ώστε να παρέχει τα περιθώρια για γόνιμη συζήτηση σχετικά με τους πιθανούς τρόπους και τα πρακτικά ζητήματα αναφορικά με την αύξηση των ποσών που προορίζονται για επενδύσεις, αλλά και την αποτελεσματικότητα της χρηματοδότησης για επενδύσεις . Συγκεκριμένα, η ρωσική Προεδρία, έχει προτείνει την ανάλυση της κοινής πολιτικής στον τομέα αυτό και αποβλέπει στην στόχευση των προσπαθειών του G20 προς τις απαραίτητες ρυθμιστικές μεταρρυθμίσεις για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων , τις δυνατότητες του τραπεζικού τομέα, τις πολυμερείς και εθνικές τράπεζες για την ανάπτυξη και τα συναλλαγματικά διαθέσιμα μεταξύ άλλων. Από κοινού με μια ομάδα σημαντικών διεθνών οργανισμών (Παγκόσμια Τράπεζα , ΔΝΤ , ΟΟΣΑ , FSB, ΟΗΕ κλπ), το G20 θα καταβάλει προσπάθεια, ώστε να πλησιάσει όσο το δυνατόν περισσότερο τα ακόλουθα αποτελέσματα, στη σύνοδο κορυφής του, τον Σεπτέμβριο :

- Την ενίσχυση της δημόσιας τάξης και τη βελτίωση των ΣΔΙΤ όσον αφορά την προώθηση της χρηματοδότησης για επενδύσεις
- Τον καθορισμό μέτρων για τη στήριξη προς τις μικρές και μεσαίες, αλλά και νεοσύστατες επιχειρήσεις
- Μέτρα για την κάλυψη των κεφαλαιακών αναγκών των παγκόσμιων τραπεζών
- Συστάσεις σχετικά με τις ρυθμιστικές αλλαγές που θα επιφέρει αλλαγές στα επιχειρηματικά τραπεζικά μοντέλα ως προς την χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας
- Ανάλυση του ρόλου των πιθανών πηγών χρηματοδότησης για επενδύσεις (θεσμικοί επενδυτές, αγορές μετοχών, κρατικές εγγυήσεις)
- Ανάλυση των άμεσων ξένων επενδύσεων και των επιπτώσεων για τη μεγιστοποίηση της δυνατότητας που παρέχουν προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης.

Στην επίσημη διαδικτυακή σελίδα της ρωσικής Προεδρίας για το G20, αναφέρεται πως η αντιμετώπιση σημαντικών προκλήσεων για την παγκόσμια οικονομία, αποτελεί το παραδοσιακό επίκεντρο της ατζέντας του. Ορίζοντας την ανάπτυξη, ως τον κύριο στόχο της, η ρωσικής Προεδρία του G20, αποβλέπει στην διευκόλυνση της περαιτέρω υλοποίησης των δεσμεύσεων της. Η συνολική ημερήσια διάταξη του forum για το 2013, συμπεριλαμβάνει τόσο την κληρονομιά από τις προηγούμενες Προεδρίες, όσο και πολλές νέες ιδέες που πρότεινε η Ρωσία.

➤ **Θέσεις εργασίας και απασχόληση**

(Jobs and employment)

Αναφέρεται στην επίσημη σελίδα της ρωσικής Προεδρίας, πως τα δραστικά μέτρα που αναλαμβάνονται από τις χώρες του G20 συμβάλλουν στο να ξεπεραστούν οι αρνητικές συνέπειες της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης και έχουν οδηγήσει σε βελτίωση των συνθηκών της αγοράς εργασίας στις περισσότερες χώρες. Ωστόσο, η ανεργία και η υποαπασχόληση είναι ακόμα σε άνοδο σε ορισμένες χώρες, δημιουργώντας σοβαρή πίεση στους εργαζομένους και τις οικογένειές τους. Μία από τις προτεραιότητες της ρωσικής Προεδρίας είναι να ξεπεραστεί αυτό το πρόβλημα με τη διευκόλυνση της δημιουργίας θέσεων εργασίας. Η Task Force on Employment (ETF), θα ηγηθεί της προσπάθειας για την αντιμετώπιση των θεμάτων που αφορούν τη δημιουργία θέσεων εργασίας μέσω υγιών νομισματικών και δημοσιονομικών πολιτικών, των διαρθρωτικών πολιτικών για την προώθηση της καινοτομίας και την προώθηση των μικρότερων επιχειρήσεων, την ένταξη στην παραγωγική διαδικασία των πιο ευάλωτων ομάδων και την παρακολούθηση της ανάπτυξης της αγοράς εργασίας και την πρόοδο που παρουσιάζεται συγκριτικά με τις προηγούμενες δεσμεύσεις του G20.

Τρεις συνεδριάσεις της Task Force έχουν προγραμματιστεί συνολικά, για τον Φεβρουάριο, τον Ιούνιο και τον Οκτώβριο του 2013. Μια έκτακτη συνεδρίαση των Υπουργών Εργασίας από κοινού με τους υπουργούς Οικονομικών διοργανώνεται τον Ιούλιο. Μέχρι το τέλος του έτους, η Task Force on Employment (ETF) φιλοδοξεί να παραδώσει τη δήλωση των Υπουργών Εργασίας που μετέχουν στο G20, μια βάση δεδομένων των βέλτιστων πολιτικών που πρέπει να ακολουθηθούν για τη διευκόλυνση της δημιουργίας θέσεων εργασίας και την ενεργοποίηση της, μια σειρά συστάσεων σχετικά με τις πολιτικές για την τόνωση της δημιουργίας θέσεων εργασίας και την ενεργοποίηση της και μια έκθεση προόδου σχετικά με την εφαρμογή των δεσμεύσεων του G20, που σχετίζονται με την απασχόληση των νέων.

➤ **Μεταρρύθμιση της διεθνούς οικονομικής αρχιτεκτονικής.**

(International financial architecture reform)

Η πρόσφατη παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση αποκάλυψε κενά και ελλείψεις στη δομή της διεθνούς Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (IFA). Η αντιμετώπιση των ελλείψεων αυτών είναι μία από τις κύριες προτεραιότητες του G20. Η μεταρρύθμιση ως ζήτημα, περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων όπως για παράδειγμα η

διακυβέρνηση και η νομιμότητα των διεθνών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, η παρουσία και η αποτελεσματικότητα των πολυμερών κανόνων, των κατευθυντηρίων γραμμών και συστάσεων. Ακόμα στη συγκεκριμένη προβληματική περιλαμβάνονται θέματα που άπτονται της παγκόσμιας ρευστότητας, των ροών κεφαλαίου, των αποθεματικών νομισμάτων, των συναλλαγματικών ισοτιμιών κλπ.

Η οποιαδήποτε μεταρρύθμιση θα πρέπει να στοχεύει στη θεμελίωση μιας ισχυρότερης παγκόσμιας οικονομίας, ικανής να αποτρέψει μια ενδεχόμενη μελλοντική κρίση. Για να γίνει αυτό, η ρωσική Προεδρία προτίθεται να εργαστεί για την περαιτέρω αύξηση της αποτελεσματικότητας και της νομιμότητας της διοικητικής δομής του ΔΝΤ, προκειμένου να αντικατοπτρίζεται επαρκώς η βαρύτητα του κάθε μέλους ξεχωριστά. Επίσης η ρωσική Προεδρία είχε εξ αρχής εξαγγείλει τον στόχο της ενίσχυσης του πλαισίου εποπτείας του ΔΝΤ.

Η International Financial Architecture (IFA) Working Group⁴⁸ φιλοδοξεί να επιτύχει έως το τέλος του 2013 τους στόχους που έχουν τεθεί αναφορικά με την ποσόστωση των ψήφων στο ΔΝΤ, την πρόοδο της ανάπτυξης των παγκόσμιων δεικτών ρευστότητας και την αναφορά σχετικά με την έκθεση «Guidelines for Public Debt Management», που εισήχθη από το ΔΝΤ και την Παγκόσμια Τράπεζα, για πρώτη φορά το 2001.

➤ **Ενίσχυση δημοσιονομικής σταθερότητας**

(Strengthening financial regulation)

Για να είναι δυνατόν να αποφευχθεί στο μέλλον μια παγκόσμια κρίση, είναι σημαντικό να υπάρξει ένα ισχυρότερο πλαίσιο χρηματοπιστωτικής ρύθμισης. Ένα από τα κύρια καθήκοντα του G20 είναι να απαντήσει σε αυτό το πρόβλημα μέσω της παροχής προς το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (FSB), ευνοϊκών όρων για την τέλεση των μεταρρυθμίσεών του. Το FSB, θα ηγηθεί μιας ομάδας διεθνών οργανισμών, σε μια προσπάθεια να αντιμετωπίσει μεταξύ άλλων την παρακολούθηση της εφαρμογής της Βασιλείας III, την ολοκλήρωση του μετασχηματισμού του FSB, σε ένα ολοκληρωμένο διεθνή οργανισμό και τον καθορισμό συγκεκριμένων προδιαγραφών σχετικά με τους κανόνες και τις διαδικασίες της εσωτερικής του διακυβέρνησης. Το σχέδιο εργασίας που προβλέπεται από την ρωσική Προεδρία, συνδέεται στενά με τους βασικούς πυλώνες του G20 και τις τρέχουσες δραστηριότητες του FSB.

⁴⁸ ομάδα εργασίας για την Διεθνή Οικονομική Αρχιτεκτονική.

➤ **Ενεργειακή βιωσιμότητα**

(Energy sustainability)

Ο ενεργειακός τομέας αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης για τα μέλη του G20 και την παγκόσμια οικονομία στο σύνολό της και το κλειδί την παγκόσμια αειφόρο ανάπτυξη. Η Energy Sustainability Working Group (ESWG) θα ηγηθεί της προσπάθειας για την αντιμετώπιση της αδιαφάνειας και της ελλιπούς προβλεψιμότητας στην αγορά της ενέργειας, την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και την πράσινη ανάπτυξη, την απαραίτητη ρύθμιση για τις ενεργειακές υποδομές και την εξασφάλιση της παγκόσμιας προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Στο πρόγραμμα του G20 προβλέπονταν δύο συναντήσεις για τον Φεβρουάριο και τον Ιούνιο του 2013, οι οποίες θα συμπληρώνονταν από εκτενείς διαβουλεύσεις όλο το χρόνο. Μέχρι το τέλος του 2013 η ESWG φιλοδοξεί να παραδώσει μεταξύ άλλων:

- Μια έκθεση προόδου των υπουργών οικονομικών για τη συμβολή του G20 στην ενίσχυση της διαφάνειας και της λειτουργία της διεθνούς αγοράς ενέργειας.
- Συστάσεις για τη δημιουργία ενός πλαισίου για την πρόβλεψη της μεταβλητότητας της αγοράς.
- Τις βασικές αρχές ενός σχεδίου για την αποτελεσματική ρύθμιση των ενεργειακών αγορών, την τόνωση των επενδύσεων υποδομής και την ενσωμάτωση της πράσινης ανάπτυξης και της αειφόρου ανάπτυξης σε διαρθρωτικές πολιτικές
- Ένα σχέδιο για μια βάση δεδομένων σχετικά με τις πρακτικές της πράσινης ενέργειας και της ενεργειακής απόδοσης, καθώς και με τις προσεγγίσεις διαχείρισης που ακολουθούνται από τα μέλη του G20 και
- Μια πλήρως λειτουργική ιστοσελίδα ως εργαλείο για την εφαρμογή της πρωτοβουλίας για την προστασία του παγκόσμιου θαλάσσιου περιβάλλοντος.

➤ **Ανάπτυξη για όλους**

(Development for all)

Το πλαίσιο δράσης για το συγκεκριμένο στόχο, περιλαμβάνει τη δημιουργία υποδομών και την εξασφάλιση πρόσβασης σε αυτές, χωρίς αποκλεισμούς, για να τονωθεί η οικονομική ανάπτυξη. Ως εκ τούτου, η ρωσική Προεδρία έχει τοποθετήσει την ανάπτυξη ανάμεσα στις προτεραιότητές της. Με βάση αυτά, οι εργασίες της

Development Working Group (DWG)⁴⁹ δομούνται της γύρω από τα ακόλουθα θέματα:

- Την ασφάλεια των τροφίμων, με έμφαση στην αύξηση της γεωργικής παραγωγής και του υποσιτισμού
- Την ανάπτυξη του ανθρώπινων δυναμικού
- Την οικονομική ένταξη, με έμφαση στην βασική εκπαίδευση και την πρόσβαση σε χρηματοοικονομικές υπηρεσίες από τις γυναίκες, τους μετανάστες και τη νεολαία
- Τις υποδομές, με έμφαση στην μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση
- Την ενεργό συμμετοχή στη δημιουργία μιας ατζέντας για την ανάπτυξη αναφορικά με την περίοδο μετά το 2015, και τέλος,
- Την ανάπτυξη ενός μηχανισμού ελέγχου για την αξιολόγηση της προόδου σχετικά με τις προηγούμενες δεσμεύσεις του G20.

Η ομάδα προβλέπεται να συναντηθεί τέσσερις φορές: το Φεβρουάριο, Μάιο, Ιούλιο και Οκτώβριο του 2013. Κατά τη σύνοδο κορυφής του forum, η Development Working Group φιλοδοξεί να έχει εκπονήσει το «Σχέδιο Δράσης Αγία Πετρούπολη για την Ανάπτυξη» (Saint Petersburg Development Action Plan) και μια έκθεση υπό τον τίτλο «G20 Development Working Group Accountability Report» ώστε να εγκριθούν από τους ηγέτες.

➤ **Ενίσχυση του πολυμερούς εμπορίου**

(Enhancing multilateral trade)

Δύσκολα θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει ότι οι αμοιβαία επωφελείς εμπορικές πολιτικές είναι ζωτικής σημασίας για την ταχεία ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας. Μία από τις προτεραιότητες της ρωσικής Προεδρίας, είναι η ενίσχυση της πολυμερούς συνεργασίας, προκειμένου να βρει λύσεις σε παγκόσμιο επίπεδο για τις τρέχουσες οικονομικές δυσκολίες και τους κινδύνους, και για να αποφευχθούν καταστάσεις που δημιουργούν εμπορικές εντάσεις μεταξύ των χωρών του G20.

Η πρόοδος στις διαπραγματεύσεις της Ντόχα είναι επίσης ζωτικής σημασίας για την επίτευξη των στόχων αυτών. Με αυτά τα δεδομένα, το G20 θα πρέπει να προωθήσει την ενίσχυση της ζήτησης για την ανάπτυξη του εμπορίου και των επενδύσεων, ως κινητήρια δύναμη της ανάπτυξης, και το ισχυρό πολυμερές εμπορικό σύστημα, ως απαραίτητη προϋπόθεση για αυτό. Αναμένεται συνεπώς να ηγηθεί της προσπάθειας

⁴⁹ ομάδα εργασίας για την ανάπτυξη

για την περιστολή του προστατευτισμού, αλλά και την ενίσχυση και ανάπτυξη του πολυμερούς εμπορικού συστήματος.

Ένα ευρύ φάσμα κοινών δραστηριοτήτων του G20 και άλλων σχετικών διεθνών φόρουμ έχουν προγραμματιστεί για το 2013. Πριν από τη Σύνοδο Κορυφής των Ηγετών στην Αγία Πετρούπολη θα παρουσιαστούν:

- Ο προβληματισμός σχετικά με τον 9^η έκθεση των ΠΟΕ, ΟΟΣΑ και UNCTAD για το Εμπόριο G20 και τις επενδύσεις, η οποία θα εκδοθεί τον Ιούλιο του 2013, και
- Προτάσεις για την αντιμετώπιση του προστατευτισμού και την ενίσχυση του πολυμερούς εμπορικού συστήματος.

➤ **Καταπολέμηση της διαφθοράς**

(Fighting corruption)

Η διαφθορά είναι ένα μεγάλο εμπόδιο για την αποτελεσματική ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας. Μία από τις κύριες προτεραιότητες της ρωσικής προεδρίας είναι να καταπολεμήσει τη διαφθορά αποτελεσματικά και αδιάλλακτα. Η Anti-Corruption Working Group (ACWG)⁵⁰ διαρθρώνει τις εργασίες γύρω από τα ακόλουθα θέματα:

- Την έναρξη εφαρμογής του σχεδίου δράσης του G20 για την καταπολέμηση της διαφθοράς (2013-2014). Θα επιδιωχθεί η περαιτέρω ανεξαρτησία των οργανισμών καταπολέμησης της διαφθοράς με στόχο την εξάλειψη φαινομένων όπως το ξέπλυμα χρήματος από παράνομες δραστηριότητες
- Την εμβάθυνση της δέσμευσης της επιχειρηματικής κοινότητας προς αυτή την κατεύθυνση
- Την οικονομική διαφάνεια που αφορά τους δημοσίους υπαλλήλους
- Την εξάλειψη της διαφθοράς σε μεγάλες διεθνείς διοργανώσεις.

Έχουν προγραμματιστεί τρεις συναντήσεις Η Anti- Corruption Working Group (ACWG), το Φεβρουάριο, τον Απρίλιο, και τον Οκτώβριο του 2013, ενώ έως το τέλος του έτους, η ACWG φιλοδοξεί να αναπτύξει: την 3^η Έκθεση Παρακολούθησης σχετικά με την εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης της G20 κατά της

⁵⁰ Ομάδα Εργασίας για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς

Διαφθοράς (*Third Monitoring Report on the implementation of the G20 Anti-Corruption Action Plan*), ένα Πρόγραμμα Κατάρτισης για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς (*G20 Anti-Corruption Training Course*) και συστάσεις για τη σωστή συμπεριφορά που ενδείκνυται σε σημαντικά διεθνή γεγονότα.

Δύο νέα θέματα θα προταθούν για συζήτηση εντός των παραπάνω πυλώνων, σχετικά με την χρηματοδότηση για επενδύσεις και κυβερνητικούς δανεισμούς και την βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους, ώστε να στηριχθεί η εστίαση της ρωσικής Προεδρίας στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας

Από διαδικαστικής άποψης, η Ρωσία προτείνει μια ρεαλιστική προσέγγιση των ζητημάτων, προσανατολισμένη στα αποτελέσματα, η οποία συνεπάγεται την απλοποίηση των μορφών εργασίας και συναντήσεις μεταξύ των δύο κεντρικών αξόνων – των Υπουργείων Οικονομικών και των σχετικών ομάδων εργασίας. Καινοτομία της Προεδρίας αποτελεί μια κοινή συνεδρίαση των Υπουργών Εργασίας και Οικονομικών.

Για να διασφαλισθεί η νομιμότητα, η διαφάνεια και η αποτελεσματικότητα του G20 η ρωσική Προεδρία έχει δηλώσει πως προτίθεται να διεξάγει εκτενείς διαβουλεύσεις με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των χωρών που δεν είναι μέλη του forum, διαφόρων διεθνών οργανισμών, του ιδιωτικού τομέα, των συνδικάτων, καθώς και της κοινωνίας των πολιτών, της νεολαίας, διαφόρων think tanks και της ακαδημαϊκής κοινότητας. Η ενεργή αλληλεπίδραση μεταξύ όλων αυτών των ομάδων, η οποία αποτελεί ακόμα μια καινοτομία της Ρωσικής Προεδρίας, θα συμβάλλει στη συνέργεια μεταξύ διαφόρων διεθνών δρώντων, ενισχύοντας τη νομιμοποίηση του έργου του forum, αλλά και την διαφάνεια και την αποτελεσματικότητά του.

Τέλος, η Σύνοδος Κορυφής των ηγετών του G20 έχει προγραμματιστεί για τις 5 και 6 Σεπτεμβρίου και θα πραγματοποιηθεί σε ένα διάσημο ιστορικό χώρο (Palace Konstantinovsky, στη Strelnya).

Καθ' όλη την περίοδο της Προεδρίας της Ρωσίας έχει σχεδιαστεί η πραγματοποίηση πέντε συναντήσεων Sherpas⁵¹, πέντε συνεδριάσεις των υπουργών Οικονομικών, μια κοινή συνεδρίαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, συνεδριάσεις των

⁵¹ Αποτελείται από τον Αρχηγό του κράτους, τον Υπουργό Οικονομικών και έναν ανώτερο δημόσιο υπάλληλο.

ομάδων εργασίας, και πολλές παράλληλες εκδηλώσεις που αποσκοπούν στην υποστήριξη της ατζέντας του G20.

Η ρωσική Προεδρία, όπως προαναφέρθηκε, έχει ξεκινήσει μια ειδική ιστοσελίδα⁵², όπου δημοσιεύονται όλα τα τελευταία νέα και πληροφορίες σχετικά με το χρονοδιάγραμμα και τους τόπους των εκδηλώσεων, καθώς και επίσημα έγγραφα και άλλα σχετικά με τις εργασίες του forum.

⁵² <http://www.g20.org/>

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην εργασία αυτή παρουσιάστηκαν οι κυριότεροι θεσμοί της σύγχρονης παγκόσμιας οικονομικής διακυβέρνησης. Ξεκινώντας από τον Ο.Ο.Σ.Α, το Δ.Ν.Τ και τη Παγκόσμια Τράπεζα, συνεχίζοντας με την ανάλυση των forum G7 και G8 και τέλος καταλήγοντας στη συμμαχία των G20.

Κάθε ομάδα αποτέλεσε ένα σημαντικό κρίκο, ένα επιτυχημένο βήμα ενοποίησης και σύγκλισης στο στόχο της αποτελεσματικής Παγκόσμιας Οικονομικής Διακυβέρνησης. Ειδικότερα, η «ομάδα των 7» αποτέλεσε την πρώτη προσπάθεια των ισχυρών οικονομιών του κόσμου να συνεννοηθούν και να παραμερίσουν τις διαχρονικές διαφορές τους και να προχωρήσουν μαζί στο δρόμο της ευημερίας και της ανάπτυξης τόσο για τους λαούς τους όσο και για το παγκόσμιο οικονομικό σύστημα.

Εν συνεχεία, η διευρυμένη «ομάδα των 8» αποτέλεσε ένα σημαντικό άνοιγμα των Ηνωμένων Πολιτειών, και του δυτικού κόσμου ευρύτερα, προς τη Ρωσία προκειμένου να προσδεθεί και αυτή στο άρμα της ευημερίας και της ανάπτυξης, ως μια από τις μεγαλύτερες παγκόσμιες οικονομίες, με τεράστια και ανεκμετάλλευτα σε μεγάλο βαθμό συγκριτικά πλεονεκτήματα.

Τέλος το G20, αποτέλεσε την επιτομή της προσπάθειας για Παγκόσμια Οικονομική Ολοκλήρωση και Διακυβέρνηση, σε σημείο που σύμφωνα με πολλούς αναλυτές μια επιτυχία του εγχειρήματος της ομάδας αυτής θα συμβάλλει αποφασιστικά στη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών καθώς και σε μείωση της παγκόσμιας φτώχειας.

Η επικράτηση του G20 με την ιδιαίτερη σύστασή του, ως του σημαντικότερου διεθνούς forum, φανερώνει την μεταβατική περίοδο στην οποία βρίσκεται το διεθνές σύστημα. Κλασσικές ηγεμονικές δυνάμεις, βλέπουν την δυνατότητα άσκησης επιρροής από πλευράς τους να εξασθενεί, και το μοντέλο του φιλελευθερισμού που οι ίδιες είχαν σε μεγάλο βαθμό επιβάλει να αμφισβητείται. Στο πλαίσιο των θεσμών παγκόσμιας διακυβέρνησης, καμία μονομερής δράση δε νομιμοποιείται και δεν είναι ικανή από μόνη της, να αντιμετωπίσει τα κρίσιμα παγκόσμια ζητήματα, οικονομικά και μη.

Σταδιακά, ισχυροποιείται ο ρόλος των αναδύμενων οικονομιών στο διεθνές σύστημα παγκόσμιας διακυβέρνησης, μετατοπίζονται το κέντρο βάρους των εξελίξεων, αλλά και της διαδικασίας λήψης αποφάσεων παγκοσμίως.

Τα δύσκολα και πολύπλευρα ζητήματα, στα οποία η διεθνής κοινότητα καλείται να ανταποκριθεί, απαιτούν παγκόσμια συνεργασία και το G20, παρά τις ατέλειες που σίγουρα παρουσιάζει ως θεσμός, αποτελεί μέχρι στιγμής, το καταλληλότερο πεδίο για την εν λόγω συνεργασία, λόγω της πολυδιάστατης φύσης των εργασιών του και της ετερόκλητης φύσης των χωρών που το αποτελούν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική βιβλιογραφία

1. Ρουμελιώτης Π., Παγκόσμια Διακυβέρνηση ή Ηγεμονική Διακυβέρνηση, εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα, 2002
2. Ρουμελιώτης Π., Προς έναν Πολυπολικό Κόσμο, εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα, 2009
3. Σκλιάς Π, Ρουκανάς Σ., Μαρής Γ, Η πολιτική των διεθνών και ευρωπαϊκών οικονομικών σχέσεων, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2012
4. Χαζάκης Κ. , Παγκόσμια Οικονομική Ηγεμονία ή Συνεργασία;, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2007
5. Στεφάνου Κ., Γκόρτσος Χ., Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο, Σειρά Μελετών Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, Έκδοση 2006

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

1. Hajnal P., (1999), The G7/G8 system: evolution, role and documentation, Aldershot and Brookfield, USA
2. Kirton J. (2005), New perspectives on global governance, why America needs the G8?
3. Kolluri B., Panik M., Wahab M., (2000), Government expenditure and economic growth: evidence from G7 countries, Applied Economics, Volume 32, Issue 8
4. Kirton J. (2005), New perspectives on global governance, why America needs the G8?
5. Labonte R., (2006), The G8 and global health
6. Beauchesne E. (1999), Martin warns against complacency
7. Canada (1999), New G20 forum: Backgrounder, Canada, department of finance
8. Cabrero A. (2004), An assessment of macroeconomic divergences in the euro area
9. Volbert A., (2004), Monetary unions and hard pegs: effects on trade, financial development and stability. Oxford: Oxford University Press
10. Casares M. (2004), On monetary policy rules for the euro area

11. Howarth D. (2004), Revising the rules: The stability pact and the construction of European economic governance, *Journal of European public policy*
12. Visser H. (2005), A guide to international monetary economics: exchange rate theories, systems and policies
13. Padoa – Schioppa T. (2005), The euro and its central bank: getting united after the union
14. Louis J. (2004), The economic and monetary union: law and institutions, *Common market law review*
15. Bergsten, C. (2004) The G-20 and the World Economy, Statement to the Deputies of the G-20, Leipzig, Germany, *World Economics*
16. Hajnal, P. (2007), The G8 System and the G-20: Evolution, Role and Documentation, *Global Finance Series*, Aldershot: Ashgate
17. Rubio Márquez, V. (2007), The G-20: A Practitioner’s Perspective, *Global Economic Governance Programme*, Oxford: University College
18. Samans, R., M. Uzan, and A. Lopez-Claros (2007), “The International Monetary Convention Project: A Public-Private Exploration of the Future of the International Monetary System.” In *The International Monetary System, the IMF, and the G-20: A Great Transformation in the Making?*, edited by R. Samans, M. Uzan, and A. Lopez-Claros, World Economic Forum, The Reinventing Bretton Woods Committee, Houndmills, Basingstoke, and New York: Palgrave Macmillan
19. Kenen, P. B., J. R. Shafer, N. L. Wicks, and C. Wyplosz (2004), *International Economic and Financial Cooperation: New Issues, New Actors, New Responses*. London: Centre for Economic Policy Research
20. Kirton, J. (2005), “From G7 to G20: Capacity, Leadership and Normative Diffusion in Global Financial Governance.” Paper prepared for a panel on “Expanding Capacity and Leadership in Global Financial Governance: From G7 to G-20,” *International Studies Association Annual Convention*, 1-5 March, Hawaii
21. Culpepper, R. (2000), “Systemic Reform at a Standstill: A Flock of “Gs” in Search of Global Financial Stability.” Paper commissioned by the Commonwealth Secretariat, May

22. De Brouwer, G. (2007), “Institutions to Promote Financial Stability: Reflections on East Asia and an Asian Monetary Fund.” In *The International Monetary System, the IMF, and the G-20: A Great Transformation in the Making?* edited by R. Samans, M. Uzan, and A. Lopez-Claros, World Economic Forum, The Reinventing Bretton Woods Committee, Houndmills, Basingstoke, and New York: Palgrave Macmillan
23. Bergsten, C. F. (2004) “The G-20 and the World Economy,” Statement to the Deputies of the G-20, Leipzig, Germany, 4 March 2004, *World Economics*, 5, (3): 27-36

Διαδικτυακές Πηγές

<http://www.g20.org/>